

Nenad Smajila

Podgrad 3/b, SI-6244 Podgrad

smajila.nenad@gmail.com

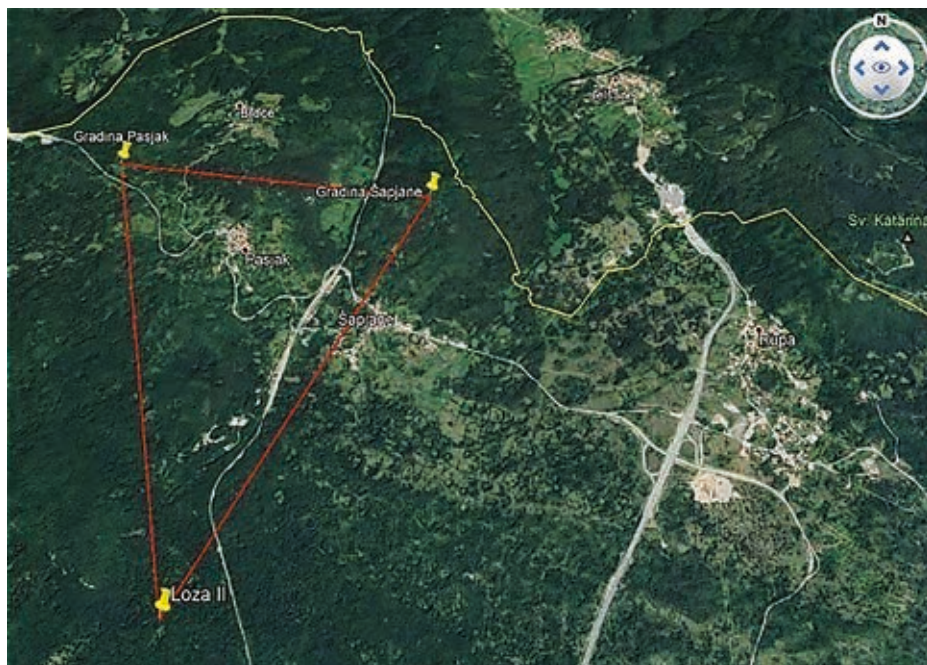
BRONASTODOBNA NAJDIŠČA OPATIJSKEGA KRASA (PASJAK, ŠAPJANE, LOZA II)

Predstavljena so tri bronastodobna najdišča iz okolice vasi Pasjak in Šapjane. Okvirno so uvrščena v čas s tipološko-slogovno in tehnološko analizo odkrite materialne kulture. Prvič je na enem mestu zbrano in analizirano dostopno arheološko gradivo vseh treh sosednjih najdišč Gradina Pasjak, Gradina Šapjane in jamsko najdišče Loza II. To območje je zaradi pomanjkanja načrtnih arheoloških raziskav arheološko slabo prepoznavno. Sinteza arheoloških najdb, strnjjenih v med seboj primerljive skupine, in njihova tipološka primerjava s podobnimi, dobro datiranimi ostanki materialne kulture so ustvarili jasnejšo sliko obravnavanega območja v okvirnem časovnem razponu. Predstavljeni rezultati analize materialne kulture nakazujejo na obstoj najdišč najmanj od srednje in pozne bronaste dobe do mlajšega obdobja. Poleg odkritih ostankov domnevno lokalnega izvora so prepoznani tudi odlomki vnesenih ostankov s širšega, nadregionalnega območja. Kljub ohlapni časovni opredelitvi je bil izveden manjši premik v načinu interpretacije najdene materialne kulture z omenjenih najdišč.

Ključne besede: Gradina Pasjak, Gradina Šapjane, jamsko najdišče Loza II, bronasta doba, tipologija, datiranje

1. Uvod

V tem delu obravnavana arheološka najdišča so na tako imenovanem Opatijskem Krasu, v občini Matulji ter v okolici vasi Pasjak in Šapjane. Gradina Pasjak in Gradina Šapjane sta prilagojeni morfologiji terena, na katerem sta umeščeni, z dobrim vidnim nadzorom cestne komunikacije Reka–Trst, ki poteka v podnožju. Jamski kompleks Brgujčova loza z najdiščem Loza II se razprostira južno od vasi Pasjak in jugozahodno od vasi Šapjane, na vzhodnem pobočju hriba Orljak in v bližini železniške proge Pivka–Reka. Vsa tri najdišča so ob pomembnih prometnih komunikacijah in prostorsko oblikujejo navidezni trikotnik z medsebojno razdaljo, manjšo od 3,2 km.

Slika 1. Topografski prikaz arheoloških najdišč v bližini vasi Pasjak in Šapjane.

Figure 1. A topographic map of archaeological sites near the villages Pasjak and Šapjane.

Analizirana premična materialna kultura iz tega dela je pridobljena med izvajanjem:

- arheoloških sondiranj in raziskav na poznoantični utrdbi Gradine Pasjak,
- zaščitnih arheoloških raziskavah na Gradini Šapjane,
- terenskega pregleda v notranjosti jamskega najdišča Loza II ob njegovem odkritju.

Najdbe, pridobljene brez arheološkega konteksta, imajo zmanjšano možnost natančnejše opredelitve in kontekstualne interpretacije, vendar vsebujejo tipološko-slogovne elemente, po katerih jih je mogoče primerjati z analognimi, znanimi in dobro datiranimi najdbami.

2. Namen in cilji predstavljenega dela

Namen je na enem mestu predstaviti zbrane ostanke premične materialne kulture ter z metodo primerjanja pridobiti spoznanja o morebitni medsebojni tehnološki in kulturni interakciji uporabnikov vseh treh arheoloških najdišč.

Cilji predstavljenega dela so naslednji:

- s tipološko primerjalno metodo ostankov materialne kulture opredeliti značilne elemente in prepoznati morebitne vplive drugih kulturnih skupin na njihov nastanek

- predstaviti po dve značilni najdbi vsakega najdišča, ki potrjujeta vpetost obravnavanega območja v (nad)regionalni prostor
- s predstavljenimi rezultati raziskav spodbuditi lokalno skupnost in druge ustrezne ustanove za pridobitev podpore pri morebitnih prihodnjih načrtnih arheoloških raziskavah, ki bi podale natančnejše informacije o obstoju teh arheoloških najdišč.

3. Tipološko-kronološka analiza

Razmeroma majhno število značilnih keramičnih odlomkov sicer ni omogočalo zanesljive določitve celotne oblike posod. Analiza keramike je bila izvedena z morfologijo odlomkov ob upoštevanju tipa obrisa, ustja z robovi, delov vratu, ovratnika in dna posod ter tudi osnovnih oblik ročajev, držajev ali nog. Tipološka analiza temelji na opisih vizualnega opazovanja in medsebojnih primerjav odlomkov, najdenih na območju severnega dela Jadranskega morja in v širši regiji. Predstavljeni ostanki materialne kulture so v osnovi tipološko in kronološko primerljivi z znanimi in dobro časovno umeščenimi podobnimi najdbami z drugih najdišč. Spadajo v bronasto dobo Istre in Kvarnerja. Za območje Istre je upoštevana kronologija, iz katere je razvidno, da se je čas nastajanja in organiziranja gradišč približal obdobju zgodnje bronaste dobe (stopnje Istra I) (Hänsel, Mihovilić in Teržan 2015: sl. 332).

Iz priložene kronologije Kvarnerja (*Slika 2*) je mogoče spremljati razvoj pozne bronastodobne kulture, ki temelji na zaprtih celotah in posameznih najdbah. Kronološki odnosi so vzpostavljeni na podlagi območij, s katerimi je to območje največ prihajalo v stik. Prehoda med pozno bronasto in starejšo železno dobo pa ni mogoče prikazati kot ostro ločnico, saj je takrat vse večja količina materialne kulture prihajala iz drugih kulturnih krogov, s katerimi je bilo povezano severno območje Jadranskega morja (Blečić Kavur 2014: 164–165).

V pozni bronasti dobi je tehnologija zaradi razširjenega poznavanja metalurških postopkov in izdelave kovinskih predmetov za širšo uporabo skokovito napredovala. Ta napredek je pripeljal do korenitih družbenih in ideoloških sprememb celotnih struktur. Oskrba s potrebnimi surovinami in blagom je ustvarila tako imenovano globalno povezavo, tudi z oddaljenimi kraji. Geostrateški položaj Kvarnerja je pri tem odigral pomembno vlogo pri izmenjavi znanja, idej in vzorcev, ki so pospešili kulturnozgodovinski razvoj (Blečić Kavur 2014: 43–44).

pr. Kr. BC	EUROPE	ITALIA	ESTE	BOLOGNA	PICENUM	DALMACIJA	LIBURNIJA				
	Rychner 1998 Trachsel 2004	Paolozzi 2000-2005	Trachsel 2004 Nijboer 2010	Dore 2005 De Marinis, Gambardi 2005	Ložini 1979 Pare 1998	Pare 1998	Batović 1987	Hiller 1991	Batović 1985		
1200	HaA1	Bronzo recente					I	Kasno brončano doba / Late Bronze Age	Kasno brončano doba / Late Bronze Age	I	
1150	HaA2	Bronzo finale/ Protovillanoviano					II				
1100	HaA2						Kraj kasnog brončanog doba / End of the Late Bronze Age				Rano železno doba / Early Iron Age I A
1000	HaB1										Prijelazna faza / Transitional phase
950	HaB1						I				
900	HaB2	Primo Ferro 1	I								
850	HaB3		II A	I A	I	I	I	II A	II		

pr. Kr. BC	EUROPE	ISTRA (HISTRI)	KVARNER				S.J. / N. DALMACIJA (LIBURNI)	LIKA (JAPODI)
	Rychner 1998 Trachsel 2004	Mihovilić 2013	Cjeline / Closed contexts	Pojedinačni nalazi / Individual finds			Balen-Letunić 2004	
1200	HaA1	IA	Grizane Podosojna pec Kastav-Crekvina Bakar-Kaštel Oporovina Stolnič Sužan Šuška Baška?	Sjeklira tipa Guntramsdorf Keramika Igle s okruglim, bikoničnim i četvrtastim glavicama	Axe of the Guntramsdorf type Pottery Pins with circular, biconical and nail-shaped heads	Kasno brončano doba / Late Bronze Age	Bezdanjača	
1150	HaA2		Tuljasta sjeklira Lučne fibule sa dva dugmeta na luku Igle s lučviciastim glavicama	Sociated axe Bow fibulae with two knobs on the bow Pins with orion- shaped heads	IB	IB	Kasno brončano doba / Late Bronze Age	
1100	HaA2		Grizane-Tribalj Osor-Kavaneta Senj Sv. Juraj Garica	Perle tipa Thyra-Alumiere Narukvice Velike lučne fibule	Thyra-Alumiere beads Broochlets Large bowed fibulae	IB		IB
1000	HaB1		Grizane-Kamenolom Kastav-Lokvina	Obručasti privesci Staklene perle tipa I, III Trapezoidno-antropomorfn privesci	Ring-shaped pendants Glass beads of I, III types Trapezoidal-antropo- morphic pendants	IC	IC	
950	HaB1		IB	Klačenica g. 1 Klačenica g. 2, 3	Male lučne fibule Narukvice Zlaste fibule Pelumjesečasta fibule tipa Caput Adriae Pelumjesečasta brikva tipa Fontanelle Pincete	Small bow fibulae Spectacle brooches Serpentine fibulae Crescent-shaped fibulae of Caput Adriae type Semi-lunate razor of Fontanelle type Tweezers	IC	IA
900	HaB2	IIA	Osor-Sv. Peter Gromačica g. 3 Gromačica g. 2, 5, 7 Vrbnik?	Igle s vrazastim/ diskastim glavicama Falere tipa I III tipa Caput Adriae Igle tipa Sirolo Numana type Obručasti privesci	Pins with a vase-like/ disk-shaped heads Pendants of type I or Caput Adriae type Pins of Sirolo Numana type Ring-shaped pendants	IIA	IIA	
850	HaB3		IIA			IIA	IIA	IB

Slika 2. Kronološka slika gradiva s Kvarnerja glede na kronologije sosednjih kulturnih skupin (Blečić Kavur 2014: slika 90).

Figure 2. A chronological table presenting the findings from Kvarner according to the chronologies of neighbouring cultural groups (Blečić Kavur 2014: figure 90).

3.1. Gradina Pasjak

Na začetku raziskav, ki jih je izvajal Ranko Starac iz PPMHP Reka v 90. letih 20. stoletja na Gradini Pasjak, je bilo izvedeno arheološko sondiranje. Na notranji strani jugovzhodnega vhoda poznoantične utrdbe je raziskoval način gradnje temeljev in pri tem odkril suhozidne ostanke s številnimi bronastodobnimi odlomki keramike. V antičnem času je bil suhozid zravnčan s slojem drobnih kamnov, na katerem je bilo pozneje zgrajeno obzidje utrdbe (Starac 1993: 28–29).

Na najdišču na dnu vrtače je bilo izvedeno drugo sondiranje, pri čemer so bili najdeni številni odlomki prazgodovinske, naselbinske keramike ter dva bronasta predmeta.

To najdišče je za zdaj najstarejše gradišče v občini Matulji (Starac 1996: 8).

3.1.1. Bronasto bodalo z Gradine Pasjak (*Slika 3*)

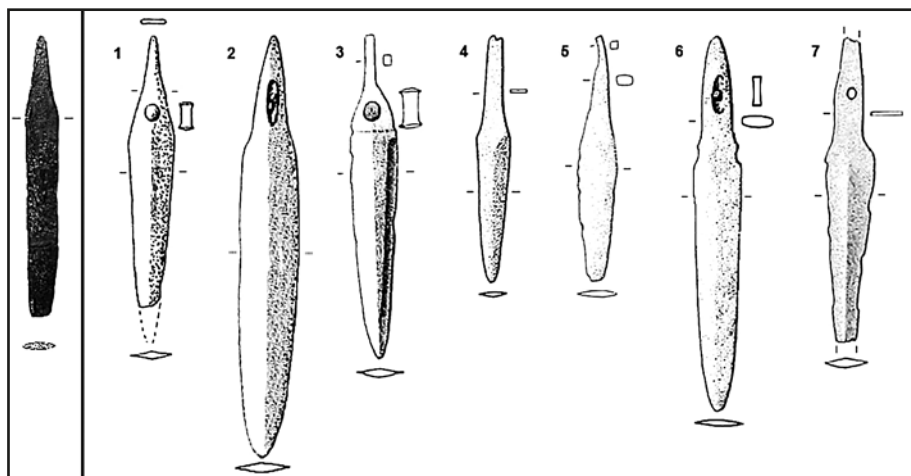
Manjše bronasto bodalo, ohranjene dolžine 110 mm, širine do 13 mm in lečastega preseka do 4 mm (T. 6/49), je bilo najdeno ob sondiranju v vrtači. Na podlagi ostankov je bila opravljena teoretična rekonstrukcija njegove geometrije, ki je pokazala maksimalno možno dolžino 170 mm. Groba, hrapava in porozna površina z velikim številom mikrokraterjev nakazuje na pomanjkljivosti v procesu izdelave.

Slika 3. Bronasto bodalo z Gradine v bližini vasi Pasjak.

Figure 3. A Bronze Age dagger from the prehistoric hillfort near village Pasjak.

Na podlagi tipoloških in morfoloških lastnosti že znanih in dobro datiranih bodal je najboljše primerjave mogoče najti na najdiščih severne Italije, in sicer: 1 – Pieve S. Giacomo, Cremona; 2 – Peschiera del Garda, Benečija; 3 – Teritorio di Viadana, Lombardija; 4 – Bor di Pacengo, Benečija; 5 – Caverna Pollera, Ligurija; 6 – Peschiera del Garda, Benečija; 7 – Lago di Garda, Lombardija; 8 – S. Ambrogio, Emilija - Romanja (Bianco Peroni 1994) (*Slika 4*).

Slika 4. Tipološki prikaz bronastega bodala z Gradine Pasjak glede na najdbe sosednjih kulturnih skupin.

Figure 4. A typological presentation of the Bronze Age dagger from the prehistoric hillfort Pasjak according to the findings of neighbouring cultural groups.

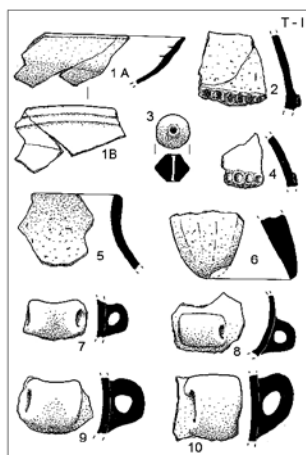
Bodalo z Gradine Pasjak je tako mogoče le okvirno opredeliti kot domnevno uvozni izdelek z območja severne Italije. Posamezni morfološki elementi primerjanih bodal nakazujejo na različne razvojne faze v daljšem obdobju bronaste dobe (Bianco Peroni 1994: 102–133). Uvrstitev v sklepno fazo srednje oziroma začetek pozne bronaste dobe se ponuja kot najboljša kronološka opredelitev.

3.1.2. Bronastodobna keramika z Gradine Pasjak

Na arheoloških najdiščih bronaste dobe v Istri so najpogostejše najdbe keramični odlomki:

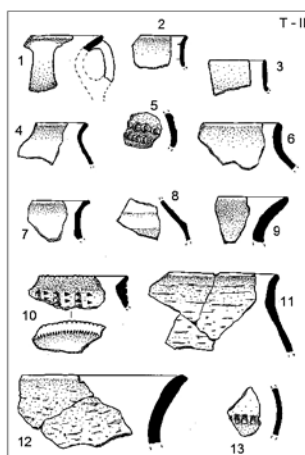
- skodel, izdelanih iz drobnozrnate lončarske mase z gladko površino,
- velikih loncev z votlimi in trakastimi ročaji,
- trinožnih pladnjev.

Prvih 39 diagnostičnih odlomkov z Gradine Pasjak je R. Starac objavil v *Zborniku Pedagoške fakultete Reka* (Starac 1993: 33–35), vendar brez ustrezne opredelitve. Te risbe so razvidne na priloženih tablah T-I, T-II in T-III (slike 5–7).

Slika 5. Keramične najdbe pozne bronaste dobe iz Gradine Pasjak (Starac 1993: T. I).

Figure 5. Pottery finds of Late Bronze Age From Gradine Pasjak (Starac 1993, T. I).

Slika 6. Najdbe keramike pozne bronaste dobe z Gradine Pasjak (Starac 1993: T. II).

Figure 6. Pottery finds of Late Bronze Age From Gradine Pasjak (Starac 1993, T. II).

Slika 7. Najdbe keramike pozne bronaste dobe z Gradine Pasjak (Starac 1993: T. III).

Figure 7. Pottery finds of Late Bronze Age From Gradine Pasjak (Starac 1993, T. III).

Nekaj okvirnih pojasnil je bilo mogoče najti pozneje v *Zborniku liburnijskega Krasa* (Starac 2011). „Odlomki temnorjave do črne barve so okrašeni s trikotnimi vbodi in apliciranimi rebri ter vtisi na ustju (slika 6/10). Vtisi so izdelani s tehniko vtiskovanja in ščipanja (slika 6/5, 13) ter vtiskovanja na apliciranem rebri (slika 5/2, 4). Opazno je tudi fasetiranje notranje strani ustja sklede

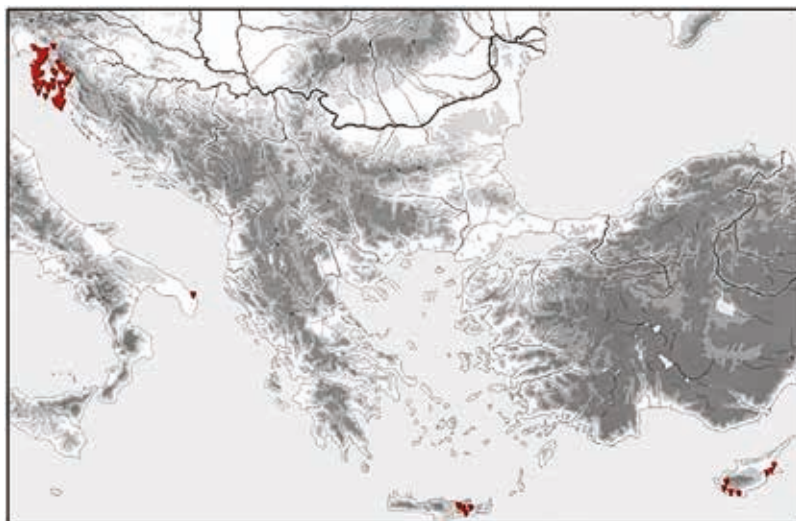
(slika 5/1A–1B). Odkrita keramika je uvrščena v pozno bronasto dobo.” (Starac 2011: 26) Odkrit je bil tudi del noge keramičnega trinožnika (slika 5/6), s katerim je Gradina Pasjak uvrščena na seznam najdišč podobnih najdb. Trinožniki so okrogle odebeljene keramične plošče z rahlo navzgor zavihanim robom in postavljene na tri noge. Znani so ostanki različnih velikosti, od najmanjšega premera 16 cm do največjega premera 50 cm. Njihova funkcija ni povsem določena, interpretacija se navezuje na postopke v zvezi s pripravo in postrežbo hrane (Buršič-Matijašič 1998a: 77; Hellmuth Kramberger 2017a: 215). Večina trinožnikov ima na zgornji tretjini ene ali dveh nog izdelano luknjo, katere funkcija se povezuje s prenosom vročega trinožnika, ki bi lahko služil tudi kot prenosno ognjišče. Odkriti ostanki z najdišča Monkodonja pri Rovinju imajo vsi ožgano zgornjo površino (Slika 8) (Hellmuth Kramberger 2017a: 215–220).

Slika 8. Keramični trinožni pladenj z Monkodonje (Hellmuth Kramberger 2017a: sl. 183b).

Figure 8. A ceramic tripod from Monkodonja (Hellmuth Kramberger 2017a: fig. 183b).

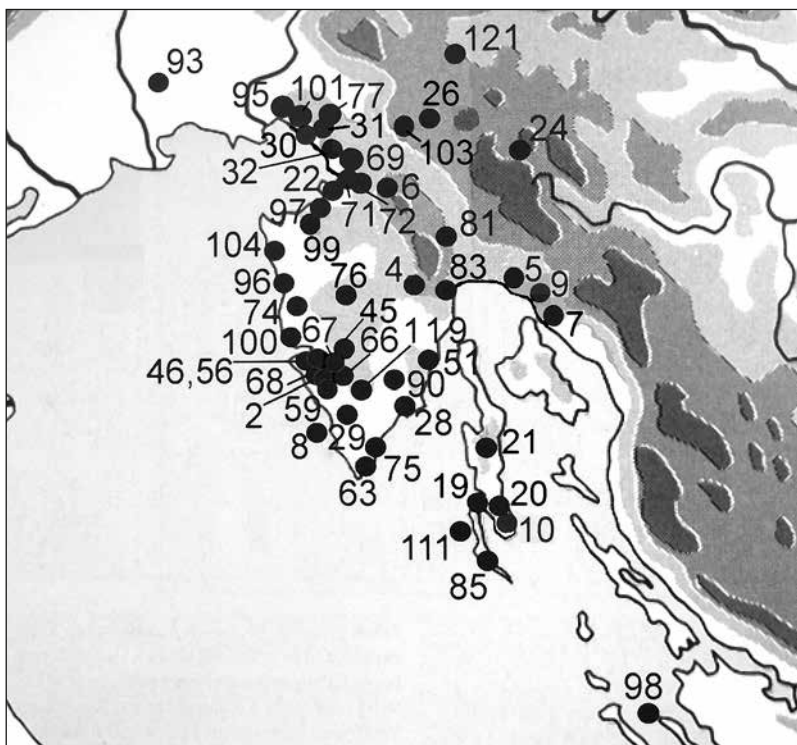
Vplivi južnosredozemskih običajev v povezavi s pripravo hrane v severnem delu Jadranskega morja se kažejo prav z obstojem trinožnih pladnjev. V središčih Egejskih otokov, na Kreti in Cipru je njihova funkcija tipološko in kronološko točno določena (Blečić Kavur 2012: 105). Na severovzhodnem delu Egejskih otokov so bili najdeni odlomki v plasteh, ki spadajo v zgodnjo bronasto dobo, kar potrjuje najdba iz kraja Poliokni. V vsem južnem Sredozemlju je znana splošna uporaba trinožnih pladnjev do pozne bronaste dobe, kar je tudi potrjeno z najdbami v naselju Phaistos na Kreti (Hellmuth Kramberger 2017a: 219–220). M. Blečić Kavur je prikazala razširjenost trinožnikov po Sredozemlju in s tem interpretirala njihovo prisotnost ter potek širjenja po morskih poteh – od jugovzhodnega proti severozahodnemu delu Sredozemlja. Apulijsko najdišče Rocca Vecchia v južnem delu Italije bi bilo lahko izhodiščno mesto za širjenje proti severnemu delu Jadranskega morja oziroma povezovanje tega območja in vzhodnega Sredozemlja (Blečić Kavur 2012: 104) (Slika 9).

Slika 9. Razprostranjenost keramičnih trinožnih pladnjev (Blečić Kavur 2012: 105, sl. 3).

Figure 9. A distribution of ceramic tripods (Blečić Kavur 2012: 105, fig. 3).

V novem okolju (na severnem Jadranu) se je forma tega keramičnega predmeta ustalila in nastale so številne lokalne različice. Postal je nepogrešljiv pripomoček v mnogih prazgodovinskih naselbinah v Istri, Kvarnerju in na Tržaškem Krasu. Na zemljevidu razprostranjenosti najdišč severnega dela Jadranskega morja je razvidno območje od gradišča Gračinica na otoku Sestrunku (slika 10-98) (Batović 1973: T. 88/9; 86/1-2) pa do Furlanije z najdiščem Castelliere di Rividischia (slika 10-93) (Lambertini in Tasca 2006: sl. 27/217) kot tudi na Notranjskem in predalpskem območju z najdbami iz Farjevke v Babnem Polju (slika 10-24) (Bavdek 2006: 7) ter Zapoljah na Logaškem polju (slika 10-121) (Horvat in Bavdek 2009: 35–36). V Kvarnerju so bili številni odlomki najdeni na otokih in v zaledju na gradiščih in tudi v jamskih najdiščih (Slika 10). Najdba odlomka noge trinožnika z Gradine Pasjak (slika 10-81) (Starac 1993: T. I/6; Mihovilić 1995: T. 7/4) je to najdišče umestila na zemljevid razširjenosti trinožnih pladnjev na severnem delu Jadranskega morja in zaledja. Odlomek je del jezičaste noge, ki spada v tip trinožnikov preproste izdelave brez okrasitev. Tipološko je dobro primerljiv z najdbami z najdišč: Pupičina peč na severozahodnem delu Učke (slika 10-4) (Hulina, Forenbaher in Miracle 2011: T. 5/3), Nezakcij (slika 10-75) (Mihovilić 1995: T. 8/1; Mihovilić 2001: T. 102/14–22; 103/134), Monkodonja (slika 10-68) (Hellmuth Kramberger 2017a: 218), Goli vrh pod Nanosom (slika 10-26) (Horvat in Bavdek 2009: slika 18/9–10), Štorje pri Divači (slika 10-103) (Guštin 1979: T. 11/2; Mihovilić 1995: T. 7/2) ter tudi drugimi.

Slika 10. Razprostranjenost keramičnih trinožnih pladnjev v severnem delu Jadrana in njegovem zaledju (dopolnjeno po Mihovilić 1995: Karta II; Hellmuth Kramberger 2017a: sl. 187).

Figure 10. A distribution of ceramic tripods in the Northern Adriatic and its hinterland (added according to Mihovilić 1955: Map I; Hellmuth Kramberger 2017a: fig.187).

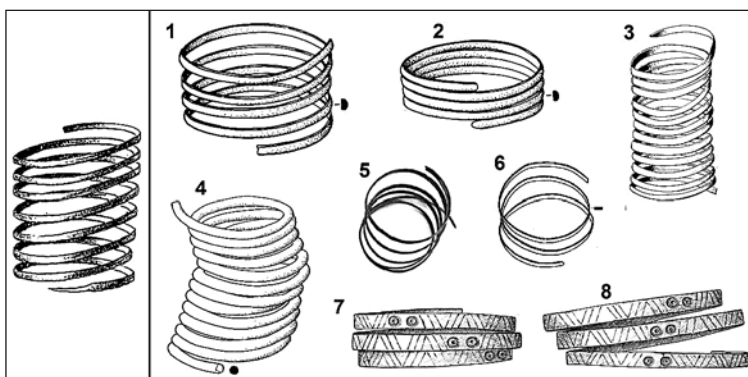
K. Mihovilić je uporabo trinožnih pladnjev na območju Istre uvrstila v čas od konca zgodnje bronaste dobe stopnje Istra II do prehoda v začetek železne dobe stopnje histsrke skupine Ia–b (Mihovilić 2001: 47). Na Kvarnerju trinožni pladnji izvirajo iz pozne bronaste dobe in začetka železne dobe. Takšen primer je najdeni odlomek noge trinožnika z najdišča Podosojna peč pri Mošćenički Dragi (slika 10-83) (Starac 2000), časovno uvrščenega v stopnjo Kvarner IA (Blečić Kavur 2010: 65–66, sl. 39/3; Blečić Kavur 2014: 164). Tako je odlomek noge trinožnika z Gradine Pasjak kronološko mogoče umestiti v stopnjo I pozne bronaste dobe Kvarnerja.

3.2. Gradina Šapjane

V letu 2008 so bile opravljene zaščitne arheološke raziskave zaradi nenadzorovanega posega pri izkopu temeljev za postavitve telekomunikacijskega oddajnika, s čimer je bilo ogroženo arheološko najdišče Gradina Šapjane. Sondiranje na gradišču je opravil R. Starac iz PPMHP Reka z izvajanjem arheoloških testnih izkopov. Pri tem je odkril številne odlomke prazgodovinske keramike.

3.2.1. Bronasta zapestnica z Gradine Šapjane

V začetku 20. st. je C. Marchesetti objavil risbo bronaste spiralne zapestnice, najdene na Gradini Šapjane (Marchesetti 1903: 108–109, T. XVII/14; Blečić Kavur 2010: T. 1/1), ki je bila hranjena v muzeju *Museo Civico di Storia ed Arte* v Trstu, vse dokler je R. Battaglia ni odnesel v Padovo (Vidulli Torlo 2018). Ta bronasti predmet že desetletja vzbuja pozornost. Čeprav je znana le njegova skica, je mogoče izvesti tipološko primerjavo s podobnimi znanimi z najdišč na širšem območju (Slika 11), kot so: 1 – Ulaka (Guštin 1979: T. 5/5), 2 – Ulaka (Guštin 1979: T. 5/5), 3 – Matijevići, Dvor na Uni (Vinski-Gasparini 1973: T. 129), 4 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 22/18), 5 – Bakar (Blečić Kavur 2010: T. 20/317), 6 – Osor (Blečić Kavur 2010: T. 50/803), 7 – Kastav (Blečić Kavur 2010: T. 7/93), 8 – Kastav (Blečić Kavur 2010: T. 7/94).

Slika 11. Tipološki prikaz bronaste zapestnice z Gradine Šapjane glede na najdbe sosednjih kulturnih skupin.

Figure 11. A typological presentation of a Bronze Age bracelet from the prehistoric hillfort Šapjane according to the findings of the neighbouring cultural groups.

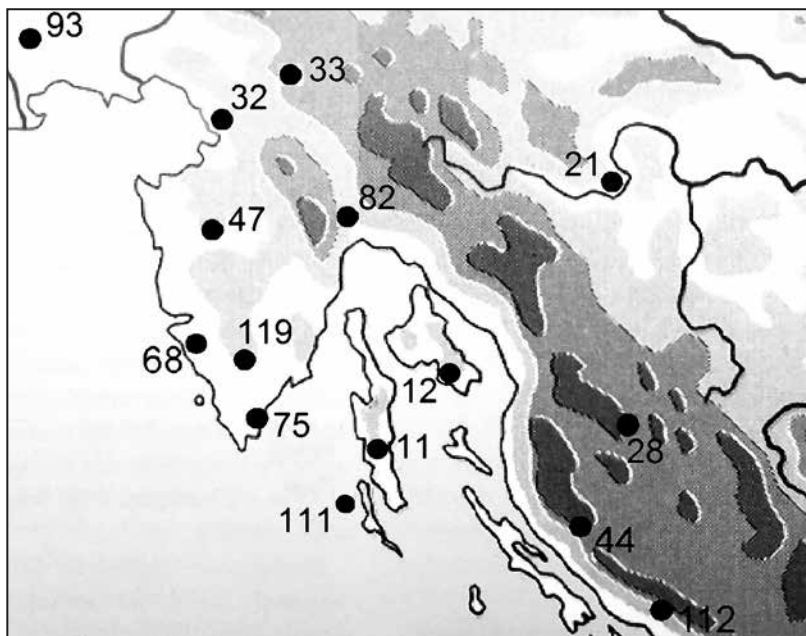
Med predstavljenimi primeri najstarejše oblike spiralnih zapestnic izvirajo iz časa med 9. in 8. st. pr. n. št. iz severnega dela Hrvaške (Vinski-Gasparini 1973: 22). Na osnovi drugih primerjav in njihovih kontekstov je M. Blečić Kavur spiralne zapestnice iz Kvarnerja in njegovega zaledja (Osor, Bakar, Kastav in Šapjane) časovno uvrstila v obdobje med koncem 5. in 3. st. pr. n. št. (Blečić Kavur 2010: 320–321).

3.2.2. Bronastodobna keramika z Gradine Šapjane

Na podlagi odkritih odlomkov keramike je R. Starac preliminarno definiral obstoj Gradine Šapjane kot „občasno naseljeno gradišče, ki je obstajalo v obdobju od pozne bronaste do mlajše železne dobe“ (Starac 2011: 22). Izbranih 22 kosov „izpovednih“ odlomkov keramike je predstavljenih v katalogu od T. 8/61 do T. 10/83.

Med najdbami je tudi odlomek keramike, ki je pripadal plitvi skledi z notranje fasetiranim delom ovratnika in močno zadebeljenim robom ustja ter s srpasto

oblikovanim in ozko zaokroženim robom (T. 8/62). Oblikovno spada v skupino plitvih in bikoničnih skled s poudarjenim srpasto (kronasto) oblikovanim robom. Na notranji strani ima izrazit stopničast prelom. Podobne skledje se pojavljajo v različnih izvedbah, kot npr. s poravnanim ali poševno fasetiranim notranjim robom. Večino tovrstnih odlomkov so našli na najdiščih severnega dela Jadranskega morja in zaledja: od Dalmacije, Kvarnerja in Istre do Like, Notranjske in Furlanije. Največ jih je bilo najdenih v Istri in v Kvarnerju, kar domnevno kaže na njihovo regionalno izdelavo (Slika 12).

Slika 12. Razprostranjenost keramičnih skled z odebeljenim (srpastim) robom in izrazito stopničko v notranjosti posode (dopolnjeno po Hellmuth Kramberger 2017a: sl. 121).

Figure 12. A distribution of ceramic bowls with thickened (sickle) rim and a prominent step on the interior of the bowl (added according to Hellmuth Kramberger 2017a: fig.121).

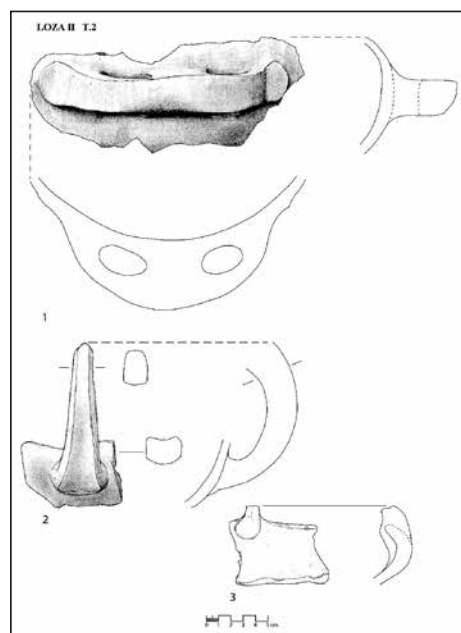
Razprostranjenost najdišč z najdbami odlomkov skled s srpasto oblikovanim robom: 11 – Kunfin Sremski, Belej (Starac 1991: T. XXVII/7), 12 – Veli Kaslir, Krk (Starac 1991: T. XXVI/6), 21 – Kostel (Velušček 1996: T. 11/2), 28 – Bezdanjača (Drechsler-Bižić 1980: T. XXXVI/1), 32 – Grotta dei Ciclami/Orehova Pejca (Gilli in Montagnari Kokelj 1992: slika 63/649–650), 33 – Mandrga, Razdrto (Horvat in Bavdek 2009: T. 22/5–8), 44 – Jankuša spilja (Osterman 2008: T. 7/2–3; T. 13/1–2), 47 – Kaštelir pri Novi vasi (Sakara Sučević 2004: št. 385), 68 – Monkodonja (Hellmuth Kramberger 2017a: slika 120e), 75 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 116/19), 82 – Gradina Šapjane, 93 – Rividischia (Lambertini in Tasca 2006: slika 19/90–91, 95), 111 – Turan/Arbit, Unije (Miletic 2002: T. III/6), 112 – Vaganačka pečina (Forenbaher in Vranjican 1985: T. 11/3–4), 119 – Vrčin (Buršič-Matijašič 1997: T. 17/368).

Na območju Podvelebita in Like je bilo odkritih večje število odlomkov, ki pripadajo morfološko zelo primerljivim skledam. V Vaganački pečini je bila odkrita plitva skleda z razširjenim robom ustja v obliki srpa in s fasetiranim ustjem, kombiniranim s skupino prečnih kanelur, stratigrafsko dobro uvrščena v pozno bronasto dobo (Forenbaher in Vranjican 1985: 13, T. 11/4). V nekropoli jame Bezdanjače v bližini Vrhovin (Lika) je podobna skleda primerjalno prav tako uvrščena v pozno bronasto dobo (Drechsler-Bižić 1980: T. XXXVI/1).

Keramični odlomek skleda s širokim robom v obliki krone je bil najden tudi na gradišču Turan na otoku Unije in je uvrščen v srednjo bronasto dobo (Miletić 2002: 205, 238, T. III/6). Za območje Kvarnerja so takšne skleda uvrščene v prvo in drugo fazo pozne bronaste dobe, stopnje IA–B (Blečić Kavur 2014: 164).

3.3. Jamsko najdišče Loza II

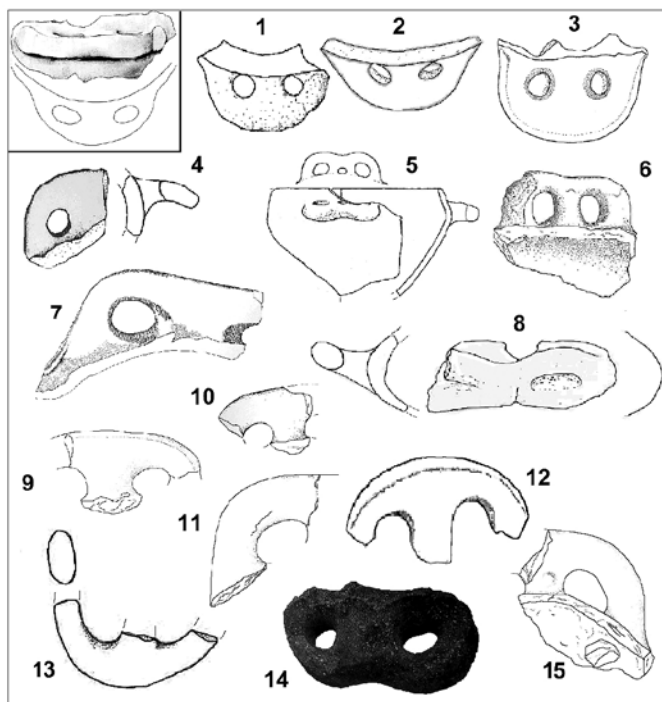
V jamskem najdišču Loza (I) je v speleološke kompleksu Brgujčova loza R. Starac izvajal arheološko sondiranje v letih med 1995 in 1997 (Starac 2011: 27). Pri rekognosciranju terena v okolici je bilo odkrito novo jamsko najdišče, poimenovano Loza II. Morfologija tega speleološkega objekta zaradi oblike sifona z dvema odprtinama, skozi kateri je nenehno krožil zrak in ustvarjal prepih, ni bila primerna za daljše prebivanje. Kljub temu so bili v notranjosti jame najdeni zasigani odlomki prazgodovinske keramike (Starac 2011: 29). Njihovo tipološko analizo je opravil D. Maršanić v svojem diplomskem delu (Maršanić 2016). V nadaljevanju tega zapisa bodo predstavljena le dopolnilna spoznanja o keramičnih odlomkih trikotnih ročajev in horizontalnega držaja v obliki bifore (Slika 13), pomembnih za datiranje.

Slika 13. Keramični ročajji iz Loze II (Maršanić 2016: T. 2).

Figure 13. Ceramic handles from Loza II (Maršanić 2016: T. 2).

– Horizontalni držaj z vertikalnima odprtinama v obliki bifore. Vsi do zdaj znani podobni odlomki s severnega dela Jadranskega morja nimajo pripadajočega ostenja posode, kar dodatno otežuje njihovo natančnejšo interpretacijo. Najdišče Arquá Petrarca v pokrajini Benečija (slika 15/1) je pomembno, ker je bil na njem najden nepoškodovan del ostenja posode s tovrstnim držajem (slika 14/5), ki določa obliko posode. Na območju Jadranskega morja so izoblikovane številne različice tega tipa horizontalnih držajev, kar je razvidno iz zbranih primerjanih oblik (Slika 14).

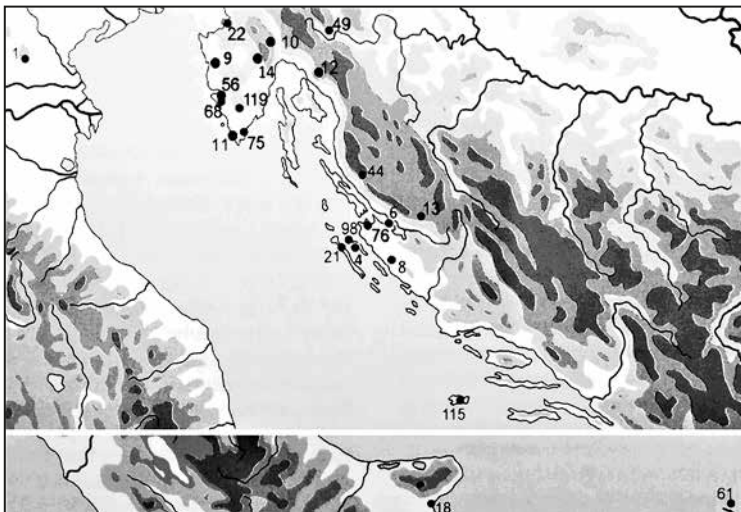

Slika 14. Tipološki prikaz horizontalnih držajev z vertikalnima odprtinama iz Loze II glede na podobne najdbe iz sosednjih kulturnih skupin.

Figure 14. A typological presentation of horizontal handles with vertical openings from Loza II according to the findings of the neighbouring cultural groups.

Oblike biforastih držajev s severnega dela Jadranskega morja: 1 – Limsko gradišče (Urem 2012: T. 10/3), 2 – Maliq (Hellmuth Kramberger 2017a: slika 221a), 3 – Coppa Navigata (Belardelli 2004: T. 52/6–8), 4 – Krajicina špilja (Kaiser in Forenbaher 2002: slika 9/5), 5 – Arquá Petrarca (Urban 1993: T. 42/7), 6 – Pulj (Percan 2008: T. 15/98), 7 – Pupičina peč (Forenbaher in Kaiser 2006: T. 5.11/1), 8 – Kostel (Velušček 1996: T. 35/16), 9 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 127/2), 10 – Elleri/Jelarji (Maselli Scotti 1997: 174/13), 11 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 127/1), 12 – Monkodonja (Buršič-Matijašič 1998a: T. 20/348), 13 – Pečina pri vasi Srbani (Čuka 2009: T. VII/36), 14 – Drivenik (Rosić in Blečić Kavur 2016: kat. 88/22), 15 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 127/3).

Prisotnost odlomkov na najdiščih v južnem delu Jadranskega morja je po-dkrepila interpretacijo o smeri njihove širitve po morski poti od vzhodnega Sre-dozemlja do severnega dela Jadranskega morja (slika 15/18, 61, 115) (Hellmuth Kramberger 2017a: 253–254). Največja prisotnost je izražena prav v severnem delu Jadranskega morja, v Istri in delu severne Dalmacije (Slika 15).

Slika 15. Razprostranjenost horizontalnih držajev z vertikalnima odprtinama (dopolnjeno po Velušček 1996 in Hellmuth Kramberger 2017a: sl. 220).

Figure 15. A distribution of horizontal handles with vertical openings (added according to Velušček 1996 and Hellmuth Kramberger 2017a: fig. 220).

Na zemljevidu razprostranjenosti so razvidna naslednja najdišča: 1 – Arqua Petrarca (Urban 1993: T. 42/7), 4 – Sestrunj (Batović 1973: T. 91/1–4), 6 – Beretinova gradina (Batović 1968: 60), 8 – Vrčevo (Batović 1971: slika 13/3), 9 – Pečina Srbani (Čuka 2009: T. VII/36), 10 – Loza II (Maršanić 2016: T. 2/1), 11 – Pula (Percan 2008: T. 15/98), 12 – Drivenik pri Jadranovu (Rosić in Blečić Kavur 2016: kat. 88/22), 13 – Cerovačka pečina (Drechsler-Bižić 1970: T. 4/2), 14 – Pupićina peč (Forenbaher in Kaiser 2006: T. 5.11/81), 18 – Coppa Navigata (Belardelli 2004: T. 52/6–8), 21 – Kruna, Dugi otok (Batović 1973: T. 75/1–2), 22 – Elleri/Jelarji (Maselli Scotti 1997: T. 18/13), 44 – Jankuša špilja (Ostremian 2008: T. 10/1–3), 49 – Kostel (Velušček 1996: T. 35/16), 56 – Limska gradina (Urem 2012: T. 10/3), 61 – Maliq (Prendi 1982: slika 1/20; Prendi 1995: T. 6/14), 68 – Monkodonja (Hellmuth Kramberger 2017a: slika 220), 75 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 127/1–3), 76 – Nin (Batović 1973: T. 91/1–4; 93/7), 98 – Sestrunj (Batović 1973: T. 91/1–4; 93–97), 115 – Krajicina špilja, Vis (Kaiser in Forenbaher 2002: slika 9/5), 119 – Vrčin (Buršić-Matijašić 1997: T. 14/260–261).

Tipološko najbolj podoben odlomek držaju iz Loze II je bil odkrit v naj-starejšem sloju Limske gradine (slika 14/1) in uvrščen v obdobje 11.–10. st.

pr. n. št. (Urem 2012: 94). Podoben primer je bil najden v Krajicini špilji na otoku Visu (slika 14/4) in uvrščen v zgodnjo in srednjo bronasto dobo (Kaiser in Forenbaher 2002: 103). Druga dva tipološko najbolj podobna odlomka sta iz jugovzhodnega dela Jadrana. Odlomek (slika 14/2) iz naselja Maliq v vzhodni Albaniji (slika 15/61) je bil odkrit v sloju, uvrščenem v zgodnjo bronasto dobo (Hellmuth Kramberger 2017a: 253).

Na podlagi teh primerjav je mogoče skleniti, da se držaj v obliki bifore iz jamskega najdišča Loza II dobro ujema s kulturno sliko distribucije keramičnih odlomkov s celotnega severnega dela Jadrana. Prinesene idejne zasnove iz Sredozemlja so se pozneje „udomačile“ in razvijale v številne lokalne različice (Hellmuth Kramberger 2017a: 253–254) (slika 14). Zaradi Kvarnerja in Tržaškega zaliva, med katerima je Loza II, je očitno prihajalo do interakcije kulturnih skupnosti z območja otočnih najdišč, obalnega območja in zaledja. Ta držaj je tako mogoče okvirno uvrstiti v prehod pozne srednje in začetne faze pozne bronaste dobe, kar v Istri ustreza stopnji Istra III, v Kvarnerskem zalivu pa stopnji Kvarner IA (Hänsel, Mihovilić in Teržan 2015: slika 332; Blečić Kavur 2014: slika 90).

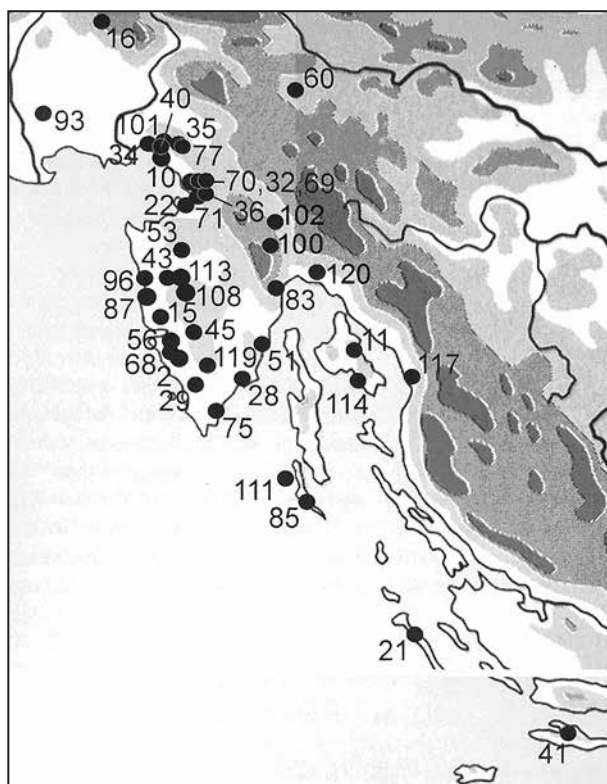
– Trikotni ročaji imajo tako trikotno zasnovo, da se širijo v obliki konusa od ustja posode proti dnu (slika 13/2, 3). V stranskem pogledu so običajno zaobljene oblike, v preseku pa trikotne ali pravokotne zasnove. Trikotna oblika ročajev prevladuje na najdiščih Istre in tržaškega Krasa, kjer se pojavlja od prehoda iz eneolitika v starejšo bronasto dobo (Buršič-Matijašić 1998b: 12). Takšen tip ročaja je pripomogel k datiranju keramike višinskih naselbin, potem ko je bila opravljena prva analiza s postopkom radioaktivnega ogljika C¹⁴ na gradišču Slivia/Slivno pri Trstu. Rezultati kalibriranega razpona so bili znotraj obdobja 1890–1606 pr. n. št., kar v Istri in Kvarnerju ustreza obdobju starejše in srednje bronaste dobe. V sloju vzorca analiziranega ogljika je bil med arheološkim gradivom tudi trikotni ročaj brez ploščice (Hellmuth Kramberger 2017a: 338). Trikotni ročaji se delijo v dve osnovni skupini, in sicer:

- a) ročaji s ploščico, pritrjeno na zgornjem delu ročaja pri ustju;
- b) ročaji brez ploščice.

Slednji so običajno manjših dimenzij, so na manjših posodah s tanjšim ostenjem, kot so skodelice in vrči (Hellmuth Kramberger 2017a: 244). Območje razširjenosti trikotnih ročajev sega od južne in srednje Dalmacije, Kvarnerja in Istre čez Tržaški Kras do zahodnega dela Slovenije. V Apeninih so znane najdbe iz pokrajin Benečija in Furlanije - Julijske krajine (Slika 16).

Na zemljevidu razširjenosti so razvidna številna najdišča, od katerih je navajanih nekaj le obrobnih: 2 – Bale (Buršič-Matijašić 2010: T. 2/48), 11 – Čelo, Havišće (Starac 2002: kat. 3/6), 16 – Ciondar des Paganis (Bressan 1988–1989: Tab. 1, 13), 21 – Božava, Dugi Otok (Batović 1973: T. 73/8), 28 – Gradac, Turan (Mihovilić 1997: T. 2/6–7), 41 – Vira, Hvar (Marović 1985: slika 13), 43 – Jama

Valeron (Sakara Sučević 2004: slika 18/4), 51 – Kunci (Kos 2005: T. 1/8), 56 – Limska gradina (Urem 2012: T. 5/2; 36/1), 60 – Mali Otavnik, Bistra (Gaspari 2008: T. 11/5; 14/1), 68 – Monkodonja (Hellmuth Kramberger 2017a: slika 215), 71 – Montedoro/Dolga Krona (Lonza 1977: T. 4/1; Maselli Scotti 1997: T. 4/16; 5/1–3), 75 – Nezakcij (Mihovilić 2001: T. 86/3–5, 9–14; 87/1–5, 15–18), 83 – Podosojna peč (Starac 1991: T. 10/2, 5), 85 – Polanža, Lošinj (Cardarelli 1983: T. 26/5, 9), 93 – Rividischia (Lambertini in Tasca 2006: slika 21/132; 22/128–130; 24/163), 100 – Loza II (Maršanić 2016: T. 2/2–3), 101 – Slivia/Slivno (Stacul 1972: slika 5/3), 102 – Pasjak (Starac 1993: T. III/3, 10), 111 – Turan, Unije (Miletić 2002: T. 14/3), 114 – Veli Kaslir, Punat (Starac 1991: T. 25/4, 10), 117 – Vlaška peč (Forenbaher 1987: T. 3/5), 120 – Solin, Kostrena (Starac 2007: slika 1).

Slika 16. Razpostranjenost horizontalnih držajev z vertikalnima odprtinama v severnem delu Jadrana in v njegovem zaledju (dopolnjeno po Velušček 1996 in Hellmuth Kramberger 2017a: sl. 217).

Figure 16. A distribution of horizontal handles with vertical openings in the northern Adriatic and its hinterland (added according to Velušček 1996 and Hellmuth Kramberger 2017a: fig. 217).

3.4. Keramični odlomki z Gradine Pasjak in Gradine Šapjane, predstavljeni v katalogu

Splošne oblike keramičnih posod, razdeljene na osnovne skupine nizkih in visokih posod, opredeljujejo odlomki keramike z (omejeno in neomejeno)¹ odprtino, kot so:

- nizke oblike z neomejeno odprtino: pladenj, krožnik, skleda, skodela;
- visoke oblike z omejeno odprtino: vrč, ročka, lonec, steklenica (Horvat 1999: 84).

3.4.1. Sklede

Skleda je posoda z močno razširjenimi stenami, ki ima lahko tudi profiliran rob ustja. Navadno ima ovratnik, nima vratu in je po pravilu neomejena. Premer odprtine ustreza od 2,5- do 5-kratni višini posode. Posoda ima lahko enega ali več ročajev, izliv ali nogo (Horvat 1999: 84–85).

Precej upognjen profil sklede z Gradine Šapjane (T. 8/61) nakazuje na njeno plitkost v primerjavi s skledo (T. 8/66), ki je nekoliko bolj pokončnega profila in nakazuje njeno večjo globino. Na notranji strani posode, pod robom ustja, ima plastičen podaljšek z ravno površino, ki sega v notranjost in omogoča prileganje pokrova. Na Kvarnerju je bil najden primerljiv odlomek v okolici nekropole Klačnica pri Jablancu (Blečić Kavur 2014: 228, T. 5/202). V Istri je bil podoben odlomek najden na Monkodonji (Hellmuth Kramberger 2017b: 100, 104, T. 6/7; 10/6). Za Istro so kronološko splošno uvrščeni v zgodnjo bronasto dobo, in sicer na prehod stopnje Istra I v Istra II (Hellmuth Kramberger 2017a: 325). Druge primerljive najdbe so znane le iz južne Italije z najdišča Grotta Manaccora v Apuliji in uvrščene v začetno fazo pozne bronaste dobe (Hellmuth Kramberger 2017a: 156–157, sl. 126d).

Odlomek sklede s srpasto (kronasto) oblikovanim robom z Gradine Šapjane (T. 8/62) je bil predhodno že podrobneje predstavljen.

3.4.2. Skodele

Skodela je manjša nizka posoda s premerom odprtine, ki je enak od 1,5 do 2,5-kratne višine posode. Višina lahko doseže 2/3 največjega premera. Prehod roba v steno ni poudarjen oziroma je to zelo slabo razvidno. Lahko ima enega ali več ročajev, ovratnik, izliv ali nogo (Horvat 1999: 85).

Od skodel je predstavljen le tip odlomka z ovratnikom in navzven nagnjenim stanjšanim robom ustja z Gradine Pasjak (T. 2/8). Podobni odlomki so bili najdeni na celotnem severnem območju Jadrana, od Dalmacije (Kaiser in Forenbaher 2002: 106, slika 9/7) do Podvelebita (Forenbaher in Vranjican 1985: T. 7/2; 8/6–8) ter Kvarnerja (Starac 1991: T. XV/8), kjer so uvrščeni v starejšo

¹ Omejena odprtina posode ima premer manjši od največjega premera posode. Neomejena odprtina je enaka ali večja od največjega premera posode (Horvat 1999: 70).

fazo pozne bronaste dobe, za območje Kvarnerja v stopnjo IA–B (Blečić Kavur 2014: 164, slika 90).

3.4.3. Lonci

Lonec je zaprta oblika posode, ki ima lahko tudi vrat ali ovratnik. Minimalni premer vratu je praviloma enak ali večji od 1/3 maksimalnega premera posode. Višina običajno ustreza 1- do 2-kratnemu premeru odprtine. Lonci imajo lahko tudi ročaje. Njihova značilnost je izliv v obliki nosa, dulca ali cevi (Horvat 1999: 85).

Lonci z izvihanim ustjem in zaobljenim robom so bili najdeni na Gradini Pasjak (T. 1/5, 6; T. 3/13, 15, 16), kot tudi na Gradini Šapjane (T. 8/63, 68). Primerjalne najdbe iz Vele peči na obronku Učke, ki so bile ustrezno uvrščene v obdobje, so opredeljene kot deli velikega lonca z zoženim vratom, uvrščene v srednjo in pozno bronasto dobo (Forenbaher, Raić Šikanjić in Miracle 2006: 13–22), kar za Istro ustreza stopnji Istra III in začetku histrske kulturne skupine stopnje I.

K loncem z izvihanim ustjem in fasetiranim robom prištevamo dva odlomka z Gradine Pasjak (T. 1/1; T. 2/7). Takšne najdbe so značilen pojav pozne bronaste dobe (Buršič-Matijašić 1997: 97–125). S širitvijo na sosednja območja se je oblika ponavljala tudi v mlajšem horizontu pozne bronaste dobe (Drechler-Bižić 1983: 42, T. XXIX/1).

Lonci z izvihanim ustjem in notranje fasetiranim vratom obstajajo tako na Gradini Pasjak (T. 3/19; T. 4/22,23), kot tudi na Gradini Šapjane (T. 8/65). Fasetiranje notranjega dela vratu posode je pomemben kazalnik za kronološko opredelitev v obravnavanem kulturnem prostoru. Pozna bronasta doba je bila v Istri zaznamovana z vplivom panonskega kulturnega kroga. Izraziti tovrstni keramični izdelki so značilni za pozno bronasto dobo, kar za histrsko skupino kronološko ustreza stopnji Ia–b (Sakara Sučević 2008: 444). Kljub dokaj majhnemu številu najdb njihov obstoj na obeh gradiščih nakazuje na njihovo sočasno uporabo in domnevno sočasen obstoj teh gradišč. Najdbe je mogoče uvrstiti v pozno bronasto dobo, kar za Kvarner ustreza stopnji IA–C (Blečić Kavur 2014: 164, sl. 90).

Lonci z ostro izvihanim ustjem in izraženo notranjo faseto: odlomek tako oblikovanega dela ustja je bil najden le na Gradini Pasjak (T. 3/17). Podobna odlomka loncev sta bila odkrita tudi v Podosojni peči (Starac 1991: T. IX/4; XXI/3) in uvrščena v obdobje mlajše faze pozne bronaste dobe (Starac 1991: 25), kar kronološko za Kvarner ustreza stopnji IB–C (Blečić Kavur 2014: 164, slika 90).

Lonci s kratko izvihanim ustjem in notranje stopničasto fasetiranim vratom: odlomek takšne posode z Gradine Pasjak (T. 1/2) morfološko ustreza značilnim elementom starejše faze kulture žarnih grobišč (KŽG), ki se je z območja Panonije čez Gorski kotar in Liko širila proti jadranski obali (Forenbaher in Vranjican 1985: 14). V Istri so tako stopničasto fasetirani odlomki velikih loncev iz Puppi-

čine peći (Starac 1991: T. IX/5–8) uvrščeni v pozno bronasto dobo, kar za območje Istre ustreza horizontu histrske kulturne skupine Ia-Ib (Starac 1991: 25).

Lonci z izvihanim ustjem in na notranjem delu vratu zaokroženo faseto so bili najdeni na Gradini Pasjak (T. 1/3; T. 2/11) in Gradini Šapjane (T. 8/67). Tipološko so primerljivi z odlomki keramike iz jamskega najdišča Vela peč na Učki. Ustrezajo večji okroglasti posodi s pokončnim ustjem in zaobljeno faseto na notranjem delu ustja ter z nekoliko zoženim prstanastim vratom in pokončnim ročajem (Forenbaher, Rajić Šikanjić in Miracle 2006: 22–23, slika 10/5). Posoda je uvrščena v srednjo in/ali pozno bronasto dobo (Forenbaher, Rajić Šikanjić in Miracle 2006: 12–13), kar kronološko ustreza stopnji Istra III in začetku I. stopnje histrske kulturne skupine.

Lonci z izvihanim robom in fasetami znotraj vratu: odlomki takšnih posod so bili najdeni le na Gradini Pasjak (T. 3 /12, 14, 21). Ustja s fasetirano notranjostjo so sorodna loncem z izvihanim ustjem in notranje fasetiranim vratom, ti lonci pa so bili domnevno v sočasni uporabi.

Lonci z uvihanim ustjem: odlomek je bil najden le na Gradini Pasjak (T. 4/24). Naklon stene oblikuje formo zaprte posode. Primerljivih oblik tako definiranih posod ni veliko znanih. Primer iz Monkodonje, odlomek stene lonca s trikotnim ročajem in ploščico, je uvrščen v srednjo bronasto dobo, stopnje Istra III (Hellmuth Kramberger 2017a: 179; Hellmuth Kramberger 2017b: 194, T. 100/9).

Lonci s kratkim rahlo izvihanim ustjem in zaokroženim robom: tako oblikovani odlomek je bil najden na Gradini Pasjak (T. 1/4). Primerljivi odlomki so bili odkriti tudi na Monkodonji (Hellmuth Kramberger 2017b: T. 78/4; 114/5; 120/3; 152/1). Njihova razširjenost je značilna za območje *Caput Adriae* in uvrščena v zadnjo fazo pozne bronaste dobe (Cardarelli 1983: 100–101, T. 22/60).

Lonci z zelo kratkim pokončnim ustjem: na Gradini Pasjak je bil najden tovrstni odlomek (T. 2/9), ki je pripadal velikim pitosom z zaobljenimi ramami in trebuhom. Primerjalne najdbe so znane iz Monkodonje (Hellmuth Kramberger 2017b: T. 8/7, T. 91/2). V Istri so posode okrašene z barbotinom in značilne za pozni del zgodnje bronaste dobe, stopnje Istra II (Hellmuth Kramberger 2017a: 200).

Lonci s pokončnim ali rahlo izvitim ustjem in zaobljenim robom so bili najdeni na Gradini Pasjak (T. 2/10; T. 3/20). Primerljiv odlomek velikega kroglastega lonca z rahlo lijakasto izvihanim ustjem je znan z Limske gradine (Urem 2012: 67, T. 42/5). Cardarelli je takšne posode s širšega območja *Caput Adriae* uvrstil v srednjo bronasto dobo (Cardarelli 1983: 90–91, T. 17/75).

3.4.4. Ročaji in držaji

Najdene ročaje in držaje z obeh gradišč je mogoče razvrstiti v naslednje skupine:

1. Horizontalni ročaji ovalnega preseka

Odlomka z Gradine Pasjak (T. 6/44, T. 6/46) in trije odlomki z Gradine Šapjane (T. 10/79; T. 10/80 in T. 10/81) so navadno povezani s fino in grobo izdelanimi večjimi posodami, na trebuhu katerih so bili. Obod ročajev je večinoma polkrožno zavrt (T. 10/79–80). Pojavlja se tudi izvedba s skoraj pravokotnim zavrtjem ročaja na ostenje posode (T. 6/44, T. 6/46; T. 10/81). Razširjenost tovrstnih elementov je značilna za celotno severno območje Jadrana. V Istri so bili najdeni v nekropolah Nezakcija in Limske gradine. Uvrščeni so v zgodnjo fazo železne dobe (Mihovilić 2001: T. 128/1–8, 10; 129/2, 5–6, 15–16; Urem 2012: T. 12/5, 7; 27/7; 29/5).

2. Tunelasti ročaji

Vsi odlomki so bili najdeni na Gradini Pasjak (T. 5/31, T. 5/32, T. 5/35, T. 5/37, T. 5/38). Izdelani so v dveh različicah, in sicer s konkavnima stranskima robovoma (T. 5/31, T. 5/35, T. 5/37 in T. 5/38) ter z ravnim ali sedlastim obodom in vzporednima stranskima robovoma (T. 5/32). Podobni odlomki tunelastih ročajev so bili najdeni na celotnem severnem območju Jadrana in v njegovem zaledju.

Cardarelli je za območje *Caput Adriae* tunelaste ročaje s konkavnima robovoma kronološko uvrstil v mlajšo bronasto dobo. Tunelaste ročaje z včasih rahlo sedlastim obodom pa je uvrstil v obdobje mlajše in/ali pozne faze bronaste dobe (Cardarelli 1983: 94, T. 19/100; 20/99).

3. Horizontalni svitkasti ročaji

Masiven horizontalni ročaj mnogokotnega preseka z Gradine Šapjane (T. 10/82) kot tudi druga dva podobna z Gradine Pasjak (T. 6/45 in T. 6/47) so pripadali loncem z izvlečenim ali poševno postavljenim kratkim robom. Mogoče je tudi, da so pripadali velikim loncem z okroglim trebuhom. Prisotni so na širšem območju od Like in Istre do vzhodnega dela Slovenije in severozahodnega dela Hrvaške (Blečić Kavur 2014: 93). Na območju Kvarnerja sta bila v Podosojni peči najdena masivna horizontalna ročaja, ki sta pripadala velikim loncem cilindričnega vratu z izvihanim robom in notranje fasetiranim ustjem ter okroglim trebuhom (Starac 1991: 61, T. XXI/8, 11). Oba ročaja sta uvrščena v zgodnjo fazo pozne bronaste dobe (Starac 1991: 25, 37), kar za območje Kvarnerja ustreza fazi Kvarner IA (Blečić Kavur 2014: 93).

4. Trakasti ročaji

Večina trakastih ročajev je bilo najdenih na Gradini Pasjak (T. 4/30, T. 5/34, T. 5/36, T. 6/39–43), drugi pa na Gradini Šapjane (T. 9/74, T. 9/75, T. 10/76–78). Ročaji ozke izvedbe se nato lahko delijo na krajšo izvedbo z zaobljenim stranskim pogledom, ki je bila najdena na Gradini Pasjak (T. 4/30, T. 5/34, T. 6/39, T. 6/40) in Gradini Šapjane (T. 9/74, T. 9/75, T. 10/76, T. 10/77), ter na podaljšano ovalno izvedbo, kar je razvidno v stranskem pogledu ročajev le z Gradine Pasjak (T. 5/36, T. 6/41 in T. 6/42). Pri široki izvedbi imajo praviloma vedno zaobljen rob (T. 10/78). Obstajajo tudi izvedbe z vzporednimi bočnimi robovi, kot je primer širokega ročaja (T. 6/43), ali pa trapezne oblike s kolena-

sto zavito obliko ročaja in nepravilnega prereza, ki je bil najden le na Gradini Šapjane (T. 10/78). Široki trakasti ročaj z ovalnim utorom na sredini sedlastega preseka z Gradine Pasjak (T. 5/36) je izjema na obravnavanem območju. Cardarelli je trakaste ročaje interpretiral kot karakteristične oblike srednje in mlajše bronaste dobe (Cardarelli 1983: 92–93). Na območju Padske nižine so takšni ročaji uvrščeni v zaključno fazo bronaste dobe (Buršič-Matijašič 1998a: 73). Tako je s primerjalno metodo trakaste ročaje z obravnavanih najdišč mogoče le okvirno kronološko uvrstiti v širši časovni razpon zgodnje faze pozne bronaste dobe, kar za območje Kvarnerja ustreza stopnji IA (Blečić Kavur 2014: sl. 90).

3.4.5. Dna keramičnih posod

Odlomke dna posod z Gradine Pasjak (T. 7/50–60) je tipološko mogoče razdeliti na:

- a) enostavna dna osnovne oblike (ravna, konkavna, konveksna in lečasta) in
- b) dna s preoblikovanim robom (Horvat 1999: 90).

Ravno dno z zaobljenim prehodom v steno posode spada med enostavna dna (T. 7/60) in je tudi edina tovrstna najdena osnovna oblika podpore posode. V to skupino spadata odlomka ravnega dna s sedlastim prehodom v steno posode (T. 7/51, T. 7/54).

V skupino dna s preoblikovanim robom spadajo najdeni odlomki keramičnih posod z ravnim dnom in rahlo preoblikovanim robom na prehodu v steno (T. 7/57, T. 7/59) kot tudi odlomki ravnih dnov z ostrim prehodom v steno posode (T. 7/52) ter oblike ravnih dnov z zaobljenim preoblikovanim robom na prehodu v steno posode (T. 7/50, T. 7/53, T. 7/55, T. 7/56 in T. 7/58).

Odlomki keramičnih posod z ravnim dnom, ki se največkrat pojavljajo, so večinoma pripadali skledam in loncem. Njihova prisotnost je znana na celotnem območju *Caput Adriae*. V Vaganački pečini (Velebitsko podgorje) so stratigrafsko dobro opredeljeni v kulturnem sloju zgodnje in začetne faze srednje bronaste dobe (Forenbaher in Vranjican 1985: 7, 10, T. 3/17–18). Po primerjavah s podobnimi najdbami iz bližje okolice je vse zgoraj navedene odlomke najdene na Gradini Pasjak mogoče le okvirno uvrstiti v srednjo bronasto dobo.

3.4.6. Okraševanje keramičnih posod

Za okraševanje je pogosto uporabljena tehnika ščipanja, vtiskovanja prstov in nohtov kakor tudi drugih pripomočkov. Kaneliranje s širšim predmetom je pomembna prvina primerjave s sorodnimi najdbami iz drugih kulturnih skupnosti (Buršič-Matijašič 1998b: 150).

Na keramičnih odlomkih, predstavljenih v katalogu, so zaznane naslednje okrasitve:

1. Aplcirana in razčlenjena plastična rebra

Odlomek keramike z okrasom plastičnega rebra je izdelan s tehniko ščipanja s prsti (T. 9/73), najden pa je bil na Gradini Šapjane. Številne izvedbe so bile

prilagojene različnim keramičnim posodam in potrebam, zato so težko med seboj natančneje primerljive, kar dodatno otežuje njihovo kronološko opredelitev. Glede tipološke opredelitve je večinoma pripadala loncem in velikim posodam pitosov. Domnevno je takšen način okraševanja uporabljan daljše obdobje srednje in pozne bronaste dobe.

2. Vtiskovanje prstov in nohtov v stensko podlago

Tako okrašena odlomka sta bila najdena na Gradini Pasjak (T. 4/25, T. 4/26). Izdelava ornamentov na posodah je med drugim zelo pogosto potekala z vtiskovanjem prstov in nohtov v mehko stensko podlago. Odtisi vrha prstov so lepo opazni na odlomku stene posode (T. 4/25). Za okras, narejen na steni odlomka posode (T. 4/26), je domnevno uporabljena tehnika vtiskovanja s prej pripravljenim profiliranim pripomočkom ali pa je vtiskovanje izvajano v dveh ločenih korakih in z dvema različnima pripomočkoma. Takšne vrste okraševanj ni mogoče natančneje časovno opredeliti, ker je v dokaj nespremenjeni obliki prisotna od eneolitika do železne dobe.

3. Kaneliranje

Tako okrašena odlomka keramične posode sta bila najdena na Gradini Pasjak. Odlomek, označen s T. 4/28, ima rahlo upognjene kanelure, na drugem odlomku pa so deli ornamenta izdelani v obliki koncentričnih krogov (T. 4/27). M. Blečić Kavur je keramične posode s podobnimi okrasitvami interpretirala na primeru večjih bikoničnih posod cilindričnega kratkega vratu, ki so prisotne na celotnem območju Kvarnerja ter severnega dela Jadrana in Istre. Uporaba keramičnih posod specifičnega okrasja se je začela že v srednji bronasti dobi, vendar so v Istri uvrščene večinoma v pozno srednjo in pozno bronasto dobo. Na območju Kvarnerja so datirani v pozno bronasto dobo stopnje IA-C (Blečić Kavur 2014: 92).

4. Zaključek

Iz analize ostankov prazgodovinske materialne kulture, najdenih na arheoloških najdiščih v bližini vasi Pasjak in Šapjane, je razvidna interakcija takratnih prebivalcev tudi s širšim nadregionalnim območjem. Tako odlomek majhnega dela noge trinožnega pladnja z Gradine Pasjak razkriva neposredni kulturni stik s severnim območjem Jadranskega morja in zaledja ter posredno z vzhodnim Sredozemljem. Opazno je tudi domnevno sodelovanje pri izmenjavi znanja in zamisli za izdelavo predmetov, s katerimi je dosežen kulturnozgodovinski razvoj. To potrjuje najdba majhnega bronastega bodala z Gradine Pasjak. Podobne predmete je mogoče zaslediti na območju severne Italije. Po primerjalni tipološko-slogovni analizi se postavlja vprašanje o morebitnem lokaliziranju sprejete tuje zamisli in poskusu izdelave lokalnega izdelka.

Prav tako na Gradini Šapjane najdeni ostanki materialne kulture nakazujejo na izmenjavo znanja in vzorcev, ki je očitno potekala na širšem regijskem območju. Takšen primer je odlomek plitve bikonične sklede s srpastim (krona-

stim) robom. Njihova največja prisotnost je dokazana v Kvarnerju in Istri, kar spodbuja hipotezo o morebitni lokalni keramični izdelavi, kljub številnim posameznim najdbam s širšega območja. Druga pomembna najdba s tega gradišča je bronasta spiralna zapestnica, katere oblika je za zdaj znana le iz objavljene skice predmeta v začetku 20. stoletja. Podobni izdelki z najdišč, razprostranjenih od Kvarnerja, Istre, severne Italije, južnega dela Slovenije do hrvaške meje z Bosno in Hercegovino in v BiH so sledljivi. Zaradi predstavljene materialne kulture in umestitve teh arheoloških predmetov na zemljevid prepoznavnosti je Gradina Šapjane arheološko nekoliko boljše prepoznavna.

Jamsko najdišče Loza II je stopilo iz anonimnosti z analizo najdenih odlomkov premične materialne kulture, ki jo je predhodno opravil že D. Maršanić. Odlomki trikotnih keramičnih ročajev in horizontalnega držaja v obliki bifore to najdišče prav tako uvrščajo na arheološki zemljevid tovrstnih najdb. Spet obstaja domneva o idejni zasnovi, ki se je širila iz vzhodnega Sredozemlja vse do območja severnega Jadrana ter je prispela tudi v zaledje Kvarnerja. Najdbi trikotnih ročajev, ki prevladujejo na območju Istre, Kvarnerja in Tržaškega Krasa, sta pomembni za potrditev prisotnosti obstoja gradiščnih naselbin, ki so bile s to vrsto ročaja uvrščene na prehod iz starejše v srednjo bronasto dobo.

S tipološko-slogovno analizo in primerjavo z najdbami s širšega območja *Caput Adriae* je pridobljena možnost njihovega geografskega in časovnega uvrščanja. Kljub poskusu natančnejša kronološka opredelitev ni bila popolnoma zanesljiva, predvsem zaradi pomanjkanja arheološkega konteksta najdb. Zato je bilo mogoče le okvirno datiranje najdišč, katerih obstoj sega najmanj v srednjo in pozno bronasto dobo ter jih je mogoče uvrstiti v Kvarnersko skupino (Blečić Kavur 2014).

S to raziskavo je majhno in na prvi pogled dokaj zakotno območje potrdilo, da ima nesporen arheološki potencial. Ob morebitnih prihodnjih načrtnih raziskavah bi bilo mogoče pridobiti tudi natančnejše odgovore na vprašanja o kulturni pripadnosti njihovih uporabnikov v času prazgodovinskega obstoja. Gradina Pasjak je v tem pogledu najbolj izpostavljena zaradi ugodne zemljepisne lege, ob pomembni poti in epitetu trenutno najstarejšega znanega prazgodovinskega gradišča v občini Matulji. Nekoč velik projekt revalorizacije tega najdišča, ki je obstal z delno obnovo poznoantičnega obzidja, bi bilo smiselno obuditi in s primernimi vlaganji vpeti v turistično ponudbo tega kraja.

Literatura

1. Batović, Šime. 1968. „Istraživanje ilirskog naselja u Radovinu”. *Diadora*, 4, str. 53–69.
2. Batović, Šime. 1971. „Problemi prapovijesti na području Vrane i Biograda”. *Radovi Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, 18, str. 9–73.

3. Batović, Šime. 1973. „Prapovijesni ostaci na zadarskom otočju”. *Diadora*, 6, str. 5–165.
4. Battaglia, Raffaello. 1927. „Necropoli e Castellieri dell'età del ferro del Carnaro”. *Bullettino di paleontologia italiana*, XLVI, str. 93–115.
5. Bavdek, Alma. 2006. „Babno Polje – gradišče Farjevka (Farjovec).” *Varstvo spomenikov*, 39–41, str. 7.
6. Belardelli, Clarissa. 2004. *Coppa Navigata. Materiali da scavi e rinvenimenti 1903–1909*. Grandi Contesi e problemi della Protostoria Italiana 8, ur. Renato Peroni. Firenze: All Insegni del Giglio.
7. Bianco Peroni, Vera. 1994. *I pugnali nell'Italia Continentale*. Prähistorische Bronzefunde, VI (10). Stuttgart: Steiner.
8. Blečić Kavur, Martina. 2010. *Železna doba na Kvarnerju*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
9. Blečić Kavur, Martina. 2012. „Caput Adriae in kultura mediteranstva. Egejski elementi pozne bronaste dobe na severnem Jadranu in v njegovem zaledju”. *Potopljena preteklost: arheologija vodnih okolij in raziskovanje podvodne kulturne dediščine v Sloveniji. Zbornik ob 128-letnici Dežmanovih raziskav Ljubljanice na Vrhniki (1884–2012)*. Andrej Gaspari in Miran Erič (ur.). Radovljica: Didakta, str. 101–108.
10. Blečić Kavur, Martina. 2014. *Na razmeđu svjetova za prijelaza milenija: Kasno brončano doba na Kvarneru / At the crossroads of worlds at the turn of the millennium: The Late Bronze Age in the Kvarner region*. Katalozi i monografije Arheološkog muzeja u Zagrebu XI. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu.
11. Bressan, Francesca. 1988/1989. Le valli del Natisone e la Kovačeva jama di Robič. *Arheološki vestnik*, 39–40, str. 519–528.
12. Buršič-Matijašić, Klara. 1997. „Ceramica del castelliere di Monte Orcino in Istria”. *Histria Archaeologica*, 28, str. 108–151.
13. Buršič-Matijašić, Klara. 1998a. *Gradina Monkodonja: Tipološko-statistička obrada keramičkih nalaza srednjobrončanodobne istarske gradine Monkodonja kod Rovinja. / The Monkodonja Hillfort, A Typological and Statistical Analysis of Pottery Finds from the Middle Bronze Age Hillfort of Monkodonja near Rovinj*. Monografije i katalozi 9. Pula: Arheološki muzej Istre.
14. Buršič-Matijašić, Klara. 1998b. *Monkodonja: Iznova otkrivena gradina*. Katalog 54. Pula: Arheološki muzej Istre.
15. Cardarelli, Andrea. 1983. „Castellieri nel Carso e nell'Istria: Cronologia degli insediamenti fra media età del bronzo e prima età del ferro”. *Preistoria del Caput Adriae*. Cesare Russo in Angiola Boiardi (ur.). Trieste – Udine: Istituto per l'Enciclopedia del Friuli Venezia Giulia, str. 87–134.
16. Čović, Borivoj. 1983. „Srednje bronzano doba u Istri”. *Praistorija jugoslavenskih zemalja IV – Bronzano doba*. Alojz Benac (ur.). Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, str. 233–241.
17. Čuka, Maja. 2010. „Tipološka obrada odabranih ulomaka prapovijesne keramike iz Pećine ispod sela Srbani”. *Histria Archaeologica*, 40, str. 13–44.
18. Drechsler-Bižić, Ružica. 1980. „Nekropola brončanog doba u pećini Bezdanjači kod Vrhovina”. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 12–13, str. 27–78.

19. Drechsler-Bižić, Ružica. 1983. „Srednje brončano doba u Lici i Bosni”. *Praistorija jugoslavenskih zemalja IV – Bronzano doba*. Alojz Benac (ur.). Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, str. 242–270.
20. Forenbaher, Stašo; Pavle Vranjican. 1985. „Vaganačka pećina”. *Opuscula Archaeologica*, 10, str. 1–21.
21. Forenbaher, Stašo; Timothy Kaiser. 2006. „Lončarija Pupićine peći”. *Pretpovijesni stočari sjeverne Istre: arheologija Pupićine peći. 1. Svezak*. Preston T. Miracle in Stašo Forenbaher (ur.). Monografije i katalozi 14. Pula: Arheološki muzej Istre, str. 163–224.
22. Forenbaher, Stašo; Petra Rajić Šikanjić in Preston T. Miracle. 2006. „Lončarija iz Vele peći kod Vranja (Istra)”. *Histria Archaeologica*, 37, str. 5–46.
23. Gaspari, Andrej. 2008. „Bronastodobno kolišče Mali Otavnik pri Bistri na Ljubljanskem barju”. *Arheološki vestnik*, 59, str. 57–89.
24. Gilli, Emanuela; Emanuela Montagnari Kokelj. 1992. „La Grotta dei Ciclami nel Carso Triestino (Materiali degli scavi 1959–1961)”. *Atti della Società per la preistoria e proto istoria della regione Friuli-Venezia Giulia*, VII, str. 65–162.
25. Guštin, Mitja. 1979. *Notranjska: k začetkom železne dobe na severnem Jadranu / Zu den Anfängen der Eisenzeit an der nördlichen Adria*. Katalogi in monografije 17. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije.
26. Hänsel, Bernhard; Kristina Mihovilić in Biba Teržan. 2015. *Monkodonja: istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre. Iskopavanje i nalazi građevina / Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens. Die Grabung und der Baubefund*. Knjiga 1. Monografije i katalozi 25. Pula: Arheološki muzej Istre.
27. Hellmuth Kramberger, Anja. 2017a. *Monkodonja. Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre. Keramika s brončanodobne gradine Monkodonja / Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens. Die Keramik aus der bronzezeitlichen Gradina Monkodonja*. Tekst. Knjiga 2/1. Monografije i katalozi 28/1. Pula: Arheološki muzej Istre.
28. Hellmuth Kramberger, Anja. 2017b. *Monkodonja. Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre. Keramika s brončanodobne gradine Monkodonja / Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens. Die Keramik aus der bronzezeitlichen Gradina Monkodonja*. Katalog. Knjiga 2/1. Monografije i katalozi 28/1. Pula: Arheološki muzej Istre.
29. Horvat, Jana; Alma Bavdek. 2009. *Ocra. Vrata med Sredozemljem in Srednjo Evropo / The gateway between the Mediterranean and central Europe*. Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 17. Ljubljana: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC.
30. Horvat, Milena. 1999. *Keramika: tehnologija keramike, tipologija lončenine, keramični arhiv*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Univerza v Ljubljani.
31. Hulina, Mateja; Stašo Forenbaher in Preston T. Miracle. 2011. „Prapovijesna keramika iz unutrašnjeg dijela Pupićine peći: Iskopavanje 2001. godine”. *Histria Archaeologica*, 42, str. 137–184.

32. Kaiser, Timothy; Stašo Forenbacher. 2002. „Krajcina špilja i brončano doba otoka Visa”. *Opuscula Archaeologica*, 26, str. 99–110.
33. Kos, Vedran. 2005. „Gradina Kunci: Prilozi poznavanju gradinskih naselja Istre”. *Histria Archaeologica*, 36, str. 47–60.
34. Lambertini, Irene; Giovanni Tasca. 2006. „Castelliere di Rividishia, scavi 1998–2000: la ceramica”. *Quaderni friulani di Archeologia*, XVI, str. 113–184.
35. Lonza, Benedetto. 1977. *Appunti sui castellieri dell'Istria e della provincia di Trieste*. Quaderno 2. Trieste: Società per la preistoria e protostoria della regione Friuli-Venezia Giulia.
36. Marchesetti, Carlo. 1903. *I Castellieri preistorici di Trieste e della Regione Giulia*. Atti del Museo Civico di Storia naturale di Trieste – ristampa: Quaderno 3 della Società per la Preistoria e Protostoria della regione Friuli-Venezia Giulia. Trieste: Edizioni, Italo Svevo.
37. Maselli Scotti, Franca (ur.). 1997. *Il Civico Museo Archeologico di Muggia*. Trieste: Comune di Muggia; Ministero operi i beni Culturali e Ambientali, Soprintendenza per i beni ambientali, architettonici, archeologici, artistici e storici del Friuli-Venezia Giulia.
38. Marović, Ivan. 1985. „Iskopavanje kamenih gomila u Bogomolju na otoku Hvaru”. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 78, str. 5–33.
39. Maršanić, Dario. 2016. *Bronastodobna keramika iz jame Loza 2 pri Šapjanah in jame Pupičina peč na Učki*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
40. Mihovilić, Kristina. 1995. „Školjić (Funtana) i tragovi prapovijesnih obalnih i otočnih lokaliteta Istre”. *Histria Archaeologica*, 26, str. 28–57.
41. Mihovilić, Kristina. 2001. *Nezakcij: Prapovijesni nalazi 1900–1953. / Nesactium, Prehistoric finds 1900–1953*. Monografije i katalogi 11. Pula: Arheološki muzej Istre.
42. Miletić, Ivana. 2002. „Arheološka topografija otoka Unije”. *Histria Archaeologica*, 33, str. 195–263.
43. Osterman, Jasmina. 2008. „Špilja Jankuša: prilog poznavanju brončanodobnih špiljskih ličkih lokaliteta”. *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 23, str. 41–68.
44. Percan, Tihomir. 2008. *Histarska željeznodobna nekropola u Puli*. Diplomsko delo. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
45. Prendi, Frano. 1982. „Die Bronzezeit und der Beginn der Eisenzeit in Albanien”. *Südosteuropa zwischen 1600 und 1000 v. Chr., ur. Bernhard Hänsel*. Südosteuropa Schriften 13, Prähistorische Archäologie in Südosteuropa 1. Berlin: Moreland Editions, str. 203–233.
46. Prendi, Frano. 1995. „L'âge du Bronze Ancien et Moyen en Albanie et ses rapports les régions avoisinantes.” *Handel, Tausch und Verkehr im bronze- und frühheisenzeitlichen Südosteuropa*. Bernhard Hänsel (ur.). Südosteuropa Schriften 17, Prähistorische Archäologie in Südosteuropa 11. München-Berlin: Südosteuropa – Gesellschaft, str. 243–258.
47. Rosić, Tea; Martina Blečić Kavur. 2016. „Katalog brončanog i željeznog doba”. *845°C Ad Tures*. Ana Konestra in Tea Rosić (ur.). Crikvenica: Muzej grada Crikvenice, str. 78–89.

48. Sakara Sučević, Maša. 2004. *Kaštelir: prazgodovinska naselbina pri Novi Vasi / Brtonigla (Istra)*. Koper: Založba Annales.
49. Sakara Sučević, Maša. 2008. „Tri prazgodovinske naselbine na slovenski obali. Revizija izkopanega gradiva s Sermina, Kaštelirja nad Kortami in iz Pirana”. *Annales*, 18/2, str. 439–454.
50. Stacul, Giorgio. 1972. „Il Castelliere 'C. Marchesetti' presso Slivia nel Carso triestino. (Scavo 1970)”. *Rivista di Scienze Preistoriche*, XXVII/1, str. 145–161.
51. Starac, Ranko. 1991. *Prilog poznavanju keramike brončanog doba na Kvarneru*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
52. Starac, Ranko. 1993. „Prikaz rezultata pokusnih arheoloških istraživanja na Gradini kraj Pasjaka”. *Umjetnost na istočnoj obali Jadrana u kontekstu europske tradicije*. Nina Kudiš in Marina Vicelja (ur.). Rijeka: Zbornik Pedagoškog fakulteta, Sveučilište u Rijeci, str. 27–35.
53. Starac, Ranko. 1996. „Rezultati najnovijih arheoloških istraživanja na području općine Matulji”. *Liburnijske teme*, 9, str. 7–16.
54. Starac, Ranko. 2000. „Pregled povijesti naseljavanja Učke s gledišta arheološke topografije”. *Učka – živjeti s planinom i od planine*. Sandra Kolonić Bistričić (ur.). Posebno izdanje uz okrugli stol održan u Lovranu 24. 4. 1999. Lovran: Općina Lovran, str. 7–9.
55. Starac, Ranko. 2007. „Arheološko istraživanje na gradini Solin povrh Martinšćice u Kostreni – izvještaj o tijeku i rezultatima radova u 2007. godini”. *Zbornik Katedre Čakavskog sabora Kostrena*, II, str. 89–102.
56. Starac, Ranko. 2011. „Arheološka baština na području naselja Šapjane, Pasjak, Rupa”. *Zbornik Liburnijskoga krasa. Brdce, Pasjak, Šapjane, Rupa, Lipa*. Josip Krajač (ur.). Matulji: KUD Danica Pasjak, str. 17–31.
57. Urban, Thomas. 1993. *Studien zur mittleren Bronzezeit in Norditalien*. Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie 14. Bonn: Rudolf Habelt.
58. Urem, Dušanka. 2012. *Limska gradina. Keramika s područja nekropole*. Monografije i katalogi 21. Pula: Arheološki muzej Istre.
59. Valušek, Berislav. 1983. „Ubiciranje prethistorijskih gradina u Rupi, Pasjaku i Šapjanama”. *Liburnijske teme*, 5, str. 55–56.
60. Velušček, Anton. 1996. „Kostel, prazgodovinska naselbina”. *Arheološki vestnik*, 47, str. 55–134.
61. Velušček, Anton (ur.). 2011. *Spaha*. Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 22. Ljubljana: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC.
62. Vinski-Gasparini, Ksenija. 1973. *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj*. Monografije, zvezek 1. Zadar: Filozofski fakultet u Zadru.

Intervju

63. Vidulli Torlo, Marzia. 2018. Vidulli Torlo Marzia, kustos „Museo d' Antichità J. J. Winckelmann di Trieste” v Trstu. *Neformalni intervju z dne 10. 12. 2018*.

Sažetak

BRONČANODOBNA NALAZIŠTA OPATIJSKOG KRASA (PASJAK, ŠAPJANE, LOZA II)

U ovom radu predstavljena su tri brončanodobna nalazišta iz okolice sela Pasjaka i Šapjana. Okvirno su datirana s pomoću tipološko-stilske i tehnološke analize prikupljene materijalne kulture. Prvi su put na jednome mjestu prikupljeni i analizirani dostupni arheološki nalazi iz svih triju susjednih nalazišta (Gradine Pasjak, Gradine Šapjane i spiljskog nalazišta Loza II). To je područje arheološki slabo prepoznatljivo zbog nedostatka sustavnih arheoloških istraživanja. Sinteza arheoloških nalaza svrstanih u grupe te njihova tipološka usporedba sa sličnim, vremenski dobro determiniranim nalazima stvorili su jasniju sliku tog područja unutar okvirnog vremenskog razdoblja. Predstavljene rezultati analize materijalne kulture ukazuju na činjenicu da su se nalazišta upotrebljavala najmanje od srednjeg i kasnog brončanog doba pa do mlađeg razdoblja. Uz otkrivene arheološke nalaze koji su, kako se može pretpostaviti, lokalne izrade, mogu se prepoznati i ostaci odlomaka predmeta uvezenih sa šireg, nadregionalnog područja. Usprkos samo okvirnom datiranju materijalne kulture spomenutih nalazišta, napravljen je mali korak naprijed u načinu interpretacije prikupljene materijalne kulturne sa svih triju nalazišta.

Ključne riječi: Gradina Pasjak, Gradina Šapjane, spiljsko nalazište Loza II, brončano doba, tipologija, datacija

Summary

BRONZE AGE SITES OF OPATIJA KARST (PASJAK, ŠAPJANE, LOZA II)

This paper presents three Bronze Age sites from the vicinity of the villages of Pasjak and Šapjane. A typological and stylistic, and technological analysis of the discovered material culture enables their approximate dating. For the first time available archaeological findings from all three neighbouring sites (prehistoric hillfort Pasjak, prehistoric hillfort Šapjane, cave site Loza II) were collected and analysed in one place. Due to the lack of systematic archaeological research, this area is poorly recognized archaeologically. The synthesis of archaeological findings gathered into mutually comparable groups, and their typological comparison with similar, accurately dated remains of material culture offered a clearer picture of the considered area within the indi-

cative period. Presented results of the material culture analysis indicate that the sites existed at least from the Middle and Late Bronze Age until the Early Bronze Age. In addition to discovered findings of presumed local origin, fragments of remains of items imported from a wider, supra-regional area can also be recognized. Although the dating of material culture of the sites is only an approximation, a small step forward has been made in the manner of the interpretation of collected material culture from all three mentioned sites.

Keywords: prehistoric hillfort Pasjak, prehistoric hillfort Šapjane, cave site Loza II, Bronze Age, typology, dating

Prilog 1. Katalog

Katalog obsega 83 kataloških enot z arheoloških najdišč Gradina Pasjak in Gradina Šapjane. Od skupne količine razpoznavnega gradiva sta dve enoti iz bron (odlomek bronaste pločevine T. 6/48 in ostanek bronastega bodala T. 6/49), drugo so odlomki keramičnega materiala. Razvrščeni so tipološko in razdeljeni po najdiščih. V katalogu so predmeti predstavljeni slikovno in z risbami na priloženih slikah, ki jih je izrisal Dalibor Branković, mag. arheologije. Opis keramičnih predmetov je izveden po oblikovno-tehnološkem in tipološkem obrazcu, ki ga je predlagala Milena Horvat v monografiji *Keramika* (Horvat 1999). Opis zajema naslednje podatke: osnovne dimenzije ostankov predmeta, strukturo materiala (zrnatost), termično obdelavo, izdelavo in obdelavo površine, opis ostankov izdelka ter inventarne številke za predmete, zavedene v muzejskem registru. Vsi predstavljeni predmeti v katalogu do zdaj še niso bili objavljeni. Ker so bili odlomki pridobljeni brez arheološkega konteksta, zanje ne obstaja podrobnejša spremljevalna dokumentacija.

Risbe keramičnih predmetov, predstavljenih na slikah, so izdelane v merilu 1 : 2, risbe kovinskih izdelkov pa so izdelane v merilu 1 : 1. Barve površin in preloma fragmenta so opredeljene po tabelah *Munsell Soil Color Charts*. Pri opisu predmetov se v katalogu pojavljajo skrajšane oblike izrazov, kot so:

- d. – dolžina,
- ohr. d. – ohranjena dolžina,
- š. – širina,
- pr. – premer,
- pr. roč. – premer ročaja,
- db. – debelina,
- inv. št. – inventarna številka.

Vse mere predmetov so podane v centimetrih.

Obravnavane kataloške enote so hranjene v Pomorskem in zgodovinskem muzeju Hrvaškega primorja (PPMHP-Rijeka) na Reki.

GRADINA Pasjak

1 Odlomek ustja posode z zavitim robom in delom ostenja. Notranji rob ustja je dvojno fasetiran. Izdelan je prostoročno, masa je fino zrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje: stihijsko ob nekontrolirani atmosferi. Barve površin: zunanja temno rdečkasta (10 R3/2), barva preloma rdečkasto črna (2.5 Y R2/1), notranja je rdečkasto rjava (10 R3/3). Dimenzije: ohr. d. 4,3, š. 2,8, db. 1,0, pr. 14,0 cm.

T. 1/1

2 Odlomek izvihanega ustja z dvema fasetama na notranji strani lonca. Izdelan je prostoročno; masa je srednje zrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje: redukcijsko z redukcijsko atmosfero. Barve površin: zunanja rjavkasto črna (10YR 2/2), barva preloma rjavkasto črna (10YR 2/2), notranja rjavkasto črna (10YR 2/2). Dimenzije: ohr. d. 5,3, š. 3,4, db. 1,0, pr. 21,0 cm.

T. 1/2

3 Odlomek ostenja lonca s pokončnim ustjem in zaobljenim robom. Notranji rob ustja je upognjen navzven. Izdelan je prostoročno, masa je zelo groba, površina gladka na otip, obdelava površine je glajena. Žganje: redukcijsko z oksidacijsko atmosfero. Barve površin: zunanja temno rdečkasta (2.5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja temno rdečkasta (2.5 YR 3/3). Dimenzije: ohr. d. 4,5, š. 4,1, db. 1,5, pr. 24,0 cm.

T. 1/3

4 Odlomek ostenja lonca z zaobljenim robom ustja, upognjenim navzven. Izdelan je prostoročno; masa je zelo groba, površina raskava na otip, obdelava površine groba. Žganje: stihijsko z nekontrolirano atmosfero. Barve površin: zunanja rumenkasto oranžna (10YR 6/4); barva preloma rjavkasto črna (10YR 2/2), notranja rjavkasto črna (10YR 2/2). Dimenzije: ohr. d. 5,8, š. 4,8; db. 1,6, pr. 16,0 cm.

T. 1/4

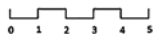
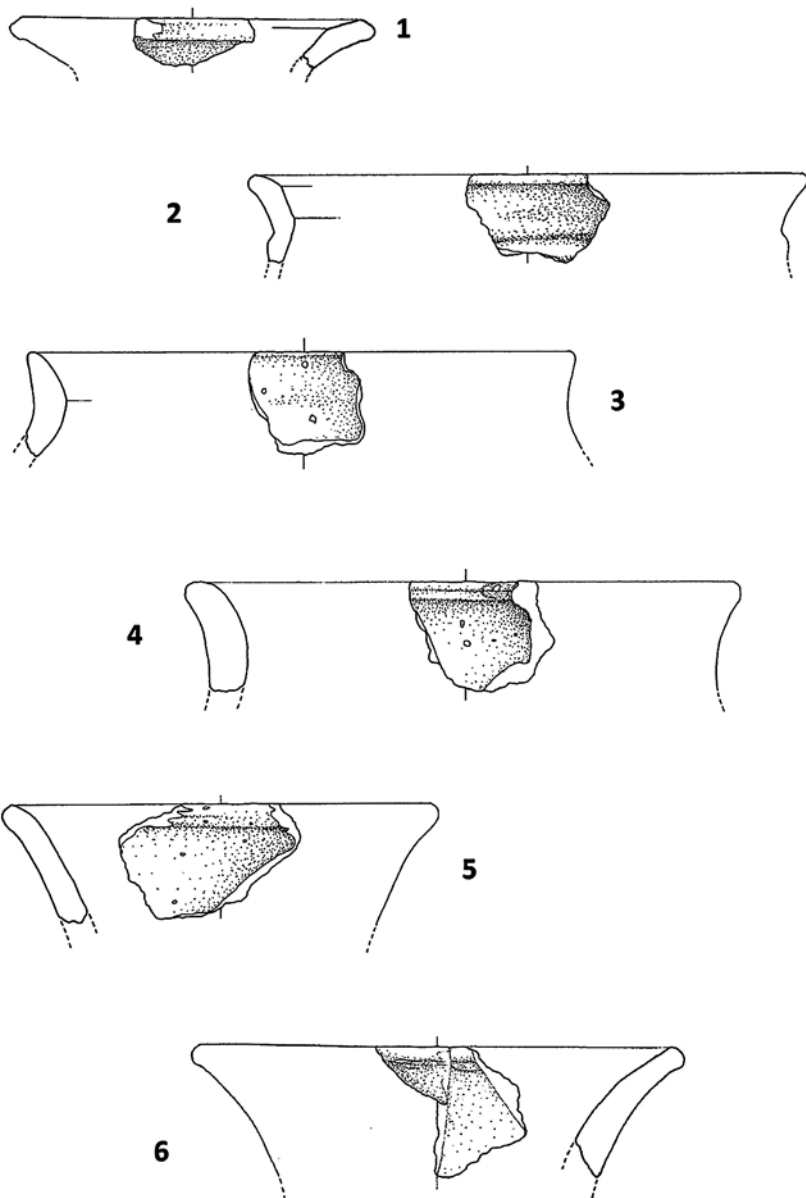

5 Del ostenja posode z zavitim robom ustja, upognjenim navzven. Izdelan je prostoročno; masa grobozrnata, površina na otip gladka, obdelava površine delno glajena. Žganje: redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temno rdečkasta (5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja oranžna (2.5 YR 6/4). Dimenzije: ohr. d. 6,9, š. 5,2, db. 1,1, pr. 22,0 cm.

T. 1/5

T.1 GRADINA - Pasjak

6 Sestavljen odlomek ustja posode z zaobljenim robom, upognjen navzven. Masa je drobnozrnata homogena, površina je na otip gladka, obdelava površine glajena. Žganje: redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rjava (7.5 YR 4/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjava (7.5 YR 3/4). Dimenzije: ohr. d. 5,6, š. 3,6, db. 1,4, pr. 23,0 cm.

T. 1/6

7 Odlomek ostenja z robom ustja, upognjenim navzven, in fasetiranim robom v notranjosti. Izdelan prostoročno, masa je grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje: redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasta (5 YR 3/3); barva preloma temna rdečkasto rjava (10 R 3/1); notranja oranžna (10 R 6/6). Dimenzije: ohr. d. 5,4, š. 4,3, db. 1,7, pr. 20,0 cm.

T. 2/7

8 Sestavljeni odlomek vertikalnega ustja z navzven obrnjenim vratom skodele in zaobljenim robom. Izdelan je prostoročno, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rjava (5 YR 3/4), barva preloma rjava (5 YR 3/4), notranja rjava (5 YR 3/4). Dimenzije: ohr. d. 8,1, š. 5,2, db. 1,1, pr. 17,4 cm.

T. 2/8

9 Sestavljeni odlomek posode s pokončnim robom ustja. Notranji rob ostenja posode na ustju je zaobljen. Izdelava je prostoročna, masa je zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine je delno glajena. Žganje oksidacijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temna olivno rjava (25 YR 3/3), barva preloma črna (25 YR 2/1), notranja temna rdečkasto rjava (5 YR 3/3). Dimenzije: ohr. d. 6,3, š. 4,6, db. 1,1, pr. 27,0 cm.

T. 2/9

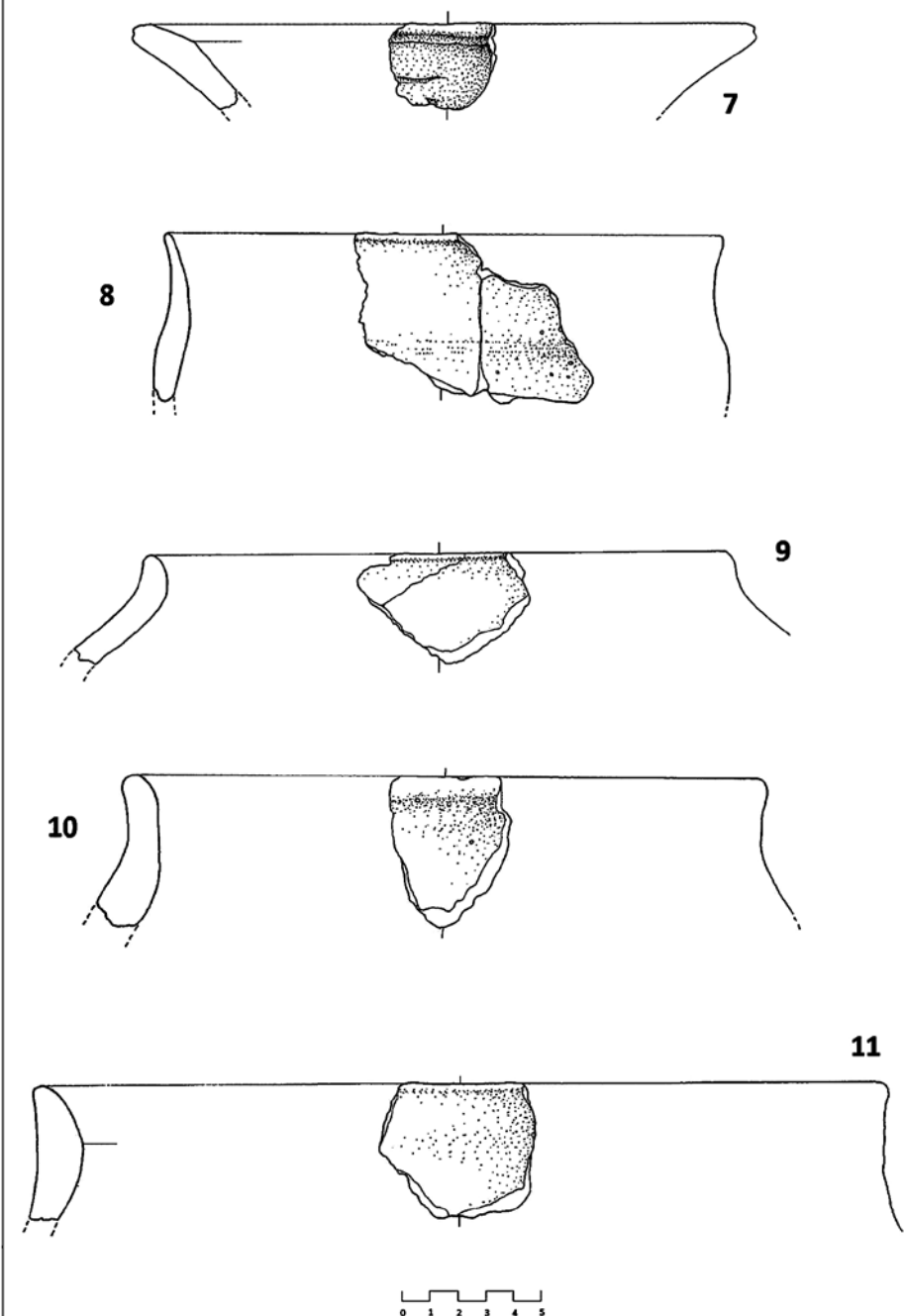

10 Odlomek ostenja posode z vertikalnim ustjem in preprostim zaobljenim robom. Notranji del stene ustja je vertikalno posnet. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina je na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja temnorjava (5 YR 3/2) in rdečkasto rjava (5YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja temnorjava (5YR 3/2) in oranžna (5YR 6/4). Dimenzije: ohr. d. 5,0, š. 4,0, db. 1,6, pr. 20,0 cm.

T. 2/10

T. 2 GRADINA - Pasjak

11 Odlomek ostenja posode z vertikalnim ustjem in preprosto zaobljenim robom. Notranjost ustja je zaobljeno posneta. Izdelava je prostoročna, masa zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine je delno glajena. Žganje nepopolno oksidacijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin so: zunanja rjava (7.5 YR 6/3), barva preloma rjava (7.5 YR 6/3), notranja rjava (7.5 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 4,9, š. 4,3, db. 1,3, pr. 23,0 cm.

T. 2/11

12 Odlomek ostenja posode s preprosto zaobljenim robom. Notranji del stene ustja je polkrožno posnet. Izdelava je prostoročna, masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/3), barva preloma rdečkasto črna (2.5 YR 2/1), notranja rdečkasto črna (2.5 YR 2/1). Dimenzije: ohr. d. 6,3, š. 4,0, db. 1,4, pr. 16,0 cm. Hrani: PPMHP Reka, inv. št. 27789.

T. 3/12

13 Odlomek dela vertikalnega ustja posode s preprosto zaobljenim robom, obrnjenim navzven. Izdelava prostoročna, masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja rjava črna (5 YR 2/1), barva preloma rdečkasto črna (2.5 YR 2/1), notranja rdečkasto rjava (10 R 3/3). Dimenzije: ohr. d. 4,9, š. 3,6, db. 1,2, pr. 10,0 cm.

T. 3/13

14 Odlomek izvihanega ustja s preprosto zaobljenim robom in dvema ravnima fasetama na notranji strani lonca. Notranji rob ostenja posode na ustju je dvojno posnet. Izdelava je prostoročna, masa grobozrnata, površina je na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/3), barva preloma črna (2.5 YR 2/1), notranja rdeča (10 R 4/6). Dimenzije: ohr. d. 6,5, š. 5,2, db. 1,5, pr. 26,0 cm. Hrani: PPMHP Reka, inv. št. 27794.

T. 3/14

15 Odlomek dela posode z ustjem, nagnjenim navzven, ter s preprosto zaobljenim robom. Notranji del stene ustja je polkrožen. Izdelava je prostoročna, masa grobozrnata, površina je na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje nepopolno oksidacijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rumenkasto oranžna (10 YR 7/4), barva preloma rumenkasto oranžna (10 YR 6/3), notranja rumenkasto oranžna (10 YR 7/4). Dimenzije: ohr. d. 6,5, š. 5,0, db. 2,0, pr. 18,0 cm.

T. 3/15

16 Odlomek ustja posode s poševno posnetim robom, obrnjenim navzven. Izdelava je prostoročna, masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (10 R 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjava (7.5 YR 4/3). Dimenzije: ohr. d. 8,4, š. 6,7, db. 1,1 ÷ 1,3, pr. 30,5 cm. Hrani: PPMHP Reka, inv. št. 27788.

T. 3/16

17 Odlomek posode s topo upognjenim ustjem navzven ter na zunanji strani posnetim robom ustja. Izdelava prostoročna, masa zelo grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine je groba. Žganje oksidacijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 5/4), barva preloma temnorjava (7.5 YR 2/3), notranja rjava (7.5 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 5,2, š. 4,7, db. 1,2, pr. 30,0 cm.

T. 3/17

18 Sestavljen odlomek izvihanega ustja s preprosto zaobljenim robom in dvema fasetama na notranji strani posode. Izdelava prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava obdelava površine je delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja oranžna (10 R 6/8), barva preloma temna rdečkasto rjava (10 R 3/4), notranja oranžna (10 R 6/8). Dimenzije: ohr. d. 6,5, š. 5,8, db. 1,3, pr. 22,0 cm.

T. 3/18

19 Sestavljen odlomek navzven izvihanega ustja s preprosto zaobljenim robom in dvema manjšima fasetama na notranji strani roba posode. Izdelava je prostoročna, masa zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rumenkasto rjava (10 YR 4/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja temna rumenkasto rjava (10YR 5/3). Dimenzije: ohr. d. 6,9, š. 6,1, db. 1,9, pr. 36,0 cm.

T. 3/19

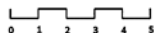
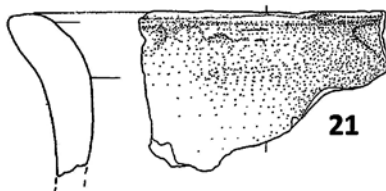
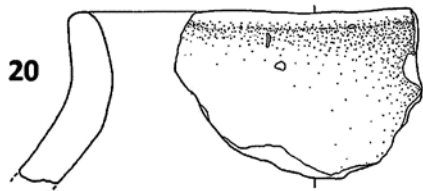
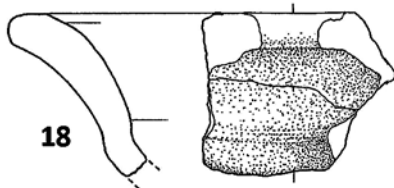
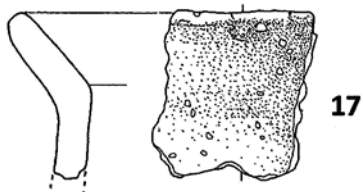
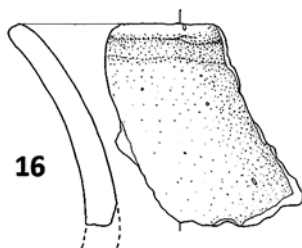
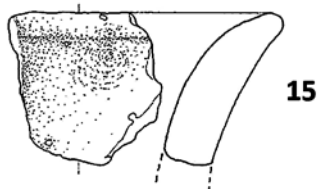
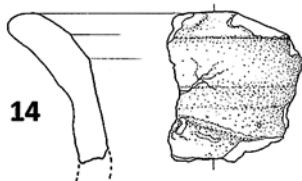
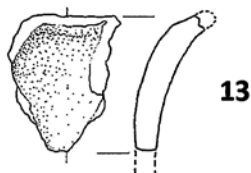

20 Sestavljeni odlomek navzven izvihanega ustja s preprosto zaobljenim robom in profilno fasetiranim notranjim delom roba posode. Gornji rob na ustju posode je raven. Izdelava je prostoročna, masa grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine je groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjavkasto črna (25 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 8,0, š. 5,8, db. 1,5, pr. 36,0 cm.

T. 3/20

T. 3 GRADINA - Pasjak

21 Odlomek ostenja posode z navzven rahlo izvihanim ustjem. Zunanji rob ustja je raven, v notranjosti pa profilirano fasetiran. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/6), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja umazano oranžna (5 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 8,1, š. 5,1, db. 1,7, pr. 34,0 cm.

T. 3/21

22 Sestavljen odlomek izvihanega ustja z dvema ravnima fasetama na notranji strani lonca in ravnim zunanjim robom ustja, upognjenim navzven. Pod prelomom sta plitva vodoravna kanalčka, narazen za širino prsta, kot sledovi prostoročne obdelave zunanje površine posode. Zrnatost mase je zelo groba, površina na otip hrapava; obdelava površine groba. Žganje nepopolno oksidacijsko; nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjavkasto črna (5 YR 2/4). Dimenzije: ohr. d. 8,6, š. 5,7, db. 1,4, pr. 36,4 cm.

T. 4/22

23 Odlomek izvihanega ustja z dvema fasetama na notranji strani lonca in poševno zaobljenim robom ustja, upognjenim navzven. Pod prelomom so na zunanji površini opazni odtisi prstov. Izdelan je prostoročno, masa grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja oranžna (2.5 YR 6/4); barva preloma temnorjava (2.5 YR 3/1), notranja rdečerjava (2.5 YR 4/4). Dimenzije: ohr. d. 6,1, š. 5,8, db. 1,4, pr. 24,0 cm.

T. 4/23

24 Odlomek ostenja z zaokroženim robom ustja in okrasom. Vidni so odtisi prstov na spodnjem robu fragmenta. Izdelan je prostoročno, masa zelo groba, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja oranžna (5 YR 6/3), barva preloma temnorjava (5 YR 3/1), notranja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/4). Dimenzije: ohr. d. 7,8, š. 6,7, db. 1,7, pr. 32,0 cm.

T. 4/24

25 Odlomek ostenja posode z okrasom. Vidni so odtisi prstov na spodnjem robu fragmenta. Izdelan je prostoročno, masa zelo groba, površina na otip raskava; obdelava površine je groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (10 R 4/3), barva preloma rdečkasto črna (10 R 2/1), notranja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/4). Dimenzije: ohr. d. 7,7, š. 5,7, db. 1,8, pr. 26,0 cm.

T. 4/25

26 Odlomek ostenja posode z okrasom, izdelanim z vtiskanjem (nohta). Znatost mase – zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temnorjava (10 YR 3/3), barva preloma temna rjavočrna (7.5 YR 3/1), notranja črna (10 YR 2/1). Dimenzije: ohr. d. 6,0, š. 4,0, db. 1,0; pr. 24,0 cm.

T. 4/26

27 Odlomek ostenja posode z okrasom v obliki kaneliranih koncentričnih krogov. Izdelan je prostoročno, masa grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine je delno glajena. Žganje nepopolno oksidacijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/3), barva preloma rdečkasto rjava (5 YR 4/3) in rjava črna (5 YR 2/1), notranja rdečkasto rjava (5 YR 4/3) in rjava črna (5 YR 2/1). Dimenzije: ohr. d. 8,9, š. 6,7, db. 1,3, pr. 28,0 cm.

T. 4/27

28 Odlomek okrašenega dela ostenja posode, izdelan s tehniko vrezovanja žlebov v obliki vzporednih, horizontalnih kanelur. Izdelan je prostoročno; masa zelo grobozrnata; površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja svetlorjava (7.5 YR 7/2), barva preloma svetlorjava (7.5 YR 7/2) in temna rjavkasto črna (7.5 YR 3/1), notranja temna rjavočrna (7.5 YR 3/1). Dimenzije: ohr. d. 9,0, š. 5,8, db. 1,3, pr. 32,0 cm.

T. 4/28

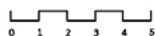
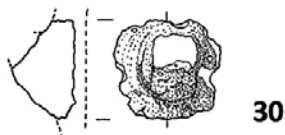
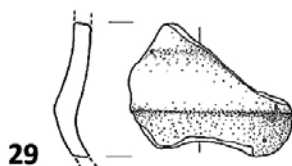
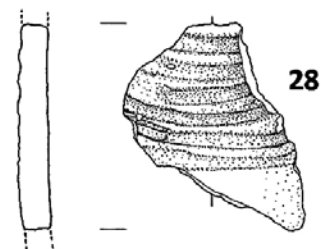
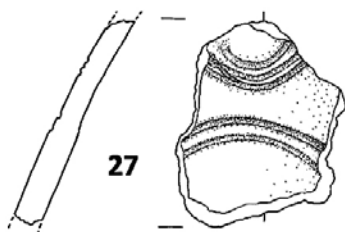
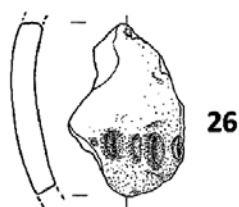
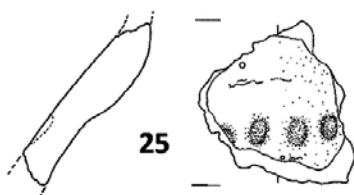
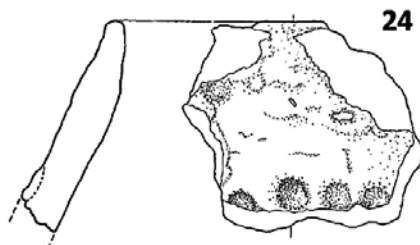

29 Odlomek ostenja bikonične skodele ali globoke sklede s klekom. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine je delno glajena. Žganje oksidacijsko, atmosfera oksidacijska. Barve površin: zunanja rjava (7.5 YR 6/3), barva preloma rjava (7.5 YR 6/3), notranja sivorjava (7.5 YR 4/2). Dimenzije: ohr. d. 5,9, š. 4,2, db. 0,8, pr. 14,0. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (7.5 YR 4/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjavkasto črna (2.5 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 8,0, š. 5,8, db. 1,5, pr. 36,0 cm.

T. 4/29

T. 4 GRADINA - Pasjak

30 Odlomek dela ročaja na ostenju posode. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasta (5 YR 4/6), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja črna (7.5 YR 2/1). Dimenzije: ohr. d. 4,4, š. 3,9, db. 2,4 cm.

T. 4/30

31 Odlomek tunelastega ročaja posode z delom ostenja. Izdelava je prostoročna, masa je drobnozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasta (5 YR 4/6), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rdečkasta (5 YR 4/6). Dimenzije: ohr. d. 5,5, š. 4,0, db. 0,8 ÷ 1,5, pr. 3,6 cm.

T. 5/31

32 Odlomek širokega tunelastega ročaja z delom ostenja posode. Izdelan je prostoročno, masa je drobnozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temnorjava (7.5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjava (7.5 YR 3/4). Dimenzije: ohr. d. 6,4, š. 7,1, db. 1,2 ÷ 1,4, pr. 5,4 cm.

T. 5/32

33 Sestavljen odlomek ročaja z ovalno podaljšano izvedbo, razvidno v stranskem pogledu, ter z delom ostenja vrča ali kantarosa. Izdelan je prostoročno, masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja rjava (7.5 YR 6/3), barva preloma temnorjava (7.5 YR 3/3), notranja oranžno rjava (5 YR 6/8). Dimenzije: ohr. d. 6,9, š. 5,7, db. 0,9, pr. ročaja 6,0 cm.

T. 5/33

34 Odlomek dela vpetja ročaja posode. Izdelano je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rjava (7.5 YR 5/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjava (7.5 YR 4/4). Dimenzije: ohr. d. 6,3, š. 4,6, db. 1,1, pr. 27,0 cm.

T. 5/34

35 Ostanek odlomka tunelasteg ročaja z delom ostenja posode. Izdelava je prostoročna. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja svetlorjava (7.5 YR 7/1), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja svetlorjava (7.5 YR 7/1). Dimenzije: ohr. d. 6,5, š. 5,2, db. 1,0 ÷ 2,2, pr. 4,1 cm.

T. 5/35

36 Odlomek trakastega ročaja z utorom v prerezu. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rjava (7.5 YR 6/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rumenkasto oranžna (7.5 YR 7/8). Dimenzije: ohr. d. 4,7, š. 4,0, db. 1,1, pr. 4,0 cm.

T. 5/36

37 Del sestavljenega odlomka masivnega tunelastega ročaja posode z ostenjem. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/8), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja svetlorjava (7.5 YR 7/1). Dimenzije: ohr. d. 6,0, š. 6,9, db. 3,3, pr. 43,4 cm. Hrani: PPMHP Reka, inv. št. 27790.

T. 5/37

38 Drugi del sestavljenega odlomka masivnega tunelastega ročaja posode z ostenjem. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja svetlorjava (7.5 YR 7/1), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja svetlorjava (7.5 YR 7/1). Dimenzije: ohr. d. 7,6, š. 8,2, db. 2,8, pr. 43,4 cm. Hrani: PPMHP Reka, inv. št. 27792.

T. 5/38

39 Odlomek dela ozkega trakastega ročaja krajše izvedbe. Izdelan je prostoročno. Masa – zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temnorjava (7.5 YR 3/3), barva preloma temnorjava (7.5 YR 3/3) in oranžna (7.5 YR 6/6), notranja oranžna (7.5 YR 6/6). Dimenzije: ohr. d. 3,9, š. 3,0, db. 1,8, pr. 8,0 cm.

T. 5/39

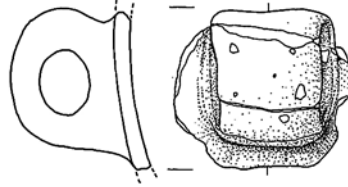
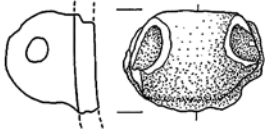
40 Odlomek dela ozkega trakastega ročaja krajše izvedbe. Izdelan je prostoročno. Masa je drobnozrnata, površina na otip gladka, obdelava površine glajena. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 3/3) in temnorjava (5 YR 3/2), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja umazano oranžna (5YR 6/4) in temnorjava (5YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 3,5, š. 2,7, db. 0,8, pr. 6,0 cm.

T. 6/40

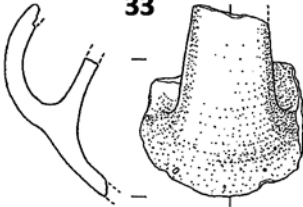
T. 5 GRADINA - Pasjak

31

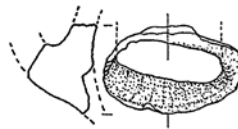

32

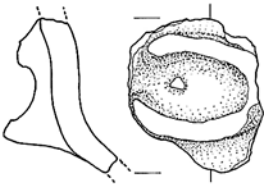
33

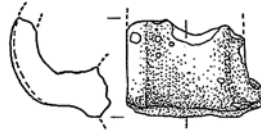
34

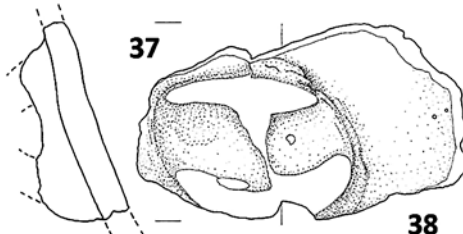
35

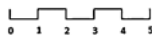
36

37

38

41 Odlomek dela trakastega ročaja podolgovate izvedbe. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja temno olivno rjava (25 YR 3/3), barva preloma olivna (25 YR 4/3), notranja temno olivno rjava (25 YR 3/3). Dimenzije: ohr. d. 4,8, š. 4,3, db. 1,4, pr. 12,0 cm.

T. 6/41

42 Odlomek dela trakastega ročaja podolgovate izvedbe. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja temno olivno rjava (25 YR 3/3), barva preloma olivna (25 YR 4/3), notranja temno olivno rjava (25 YR 3/3). Dimenzije: ohr. d. 4,8, š. 4,3, db. 1,4, pr. 12,0 cm.

T. 6/42

43 Odlomek širokega trakastega ročaja z enim ohranjenim robom. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje nepopolno oksidacijsko z dimljenjem pri ohlajanju. Barve površin: zunanja temnorjava (25 YR 3/2), barva preloma rumenkasto siva (25 YR 4/1), notranja črna (25 YR 2/1). Dimenzije: ohr. d. 4,8, š. 3,1, db. 1,3, pr. 6,0 cm.

T. 6/43

44 Odlomek dela ročaja oblega preseka s korenem vpetja na ostenje posode. Izdelan prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja svetlo rdečkasta (5 YR 5/6), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja svetlo rdečkasta (5 YR 5/6). Dimenzije: ohr. d. 5,9, š. 4,1, db. 2,6, pr. 10,0 cm.

T. 6/44

45 Odlomek dela svitkastega ročaja ovalnega preseka s korenem vpetja na ostenje posode. Izdelava je prostoročna. Masa zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temno olivna (5 Y 3/2), barva preloma siva (5 Y 5/1), notranja siva (5 Y 5/1). Dimenzije: ohr. d. 5,0, š. 4,3, db. 2,6, pr. 12,0 cm.

T. 6/45

46 Odlomek dela ročaja s korenem vpetja na ostenje posode. Izdelava je prostoročna. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasta (5 YR 4/6), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rdečkasta (5 YR 4/6). Dimenzije: ohr. d. 5,0, š. 5,7, db. 3,9, pr. 15,0 cm.

T. 6/46

47 Odlomek svitkastega ročaja 6-kotnega preseka. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, pri ohlajanju proces dimljenja. Barve površin: zunanja rumenkasto siva (25 YR 4/1), barva preloma črna (25 YR 2/1), notranja temnorjava (25YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 8,0, š. 3,9, db. 3,2, pr. 14,0 cm.

T. 6/47

48 Odlomek brona. Barva površine je oksidacijska enotno temno olivna (7.5 Y 3/1). Dimenzije: ohr. d. 3,0, š. 1,7, db. 0,2 cm. Hrani: PPMHP Reka, inv. št. 19342.

T. 6/48

49 Sestavljen kovinski predmet iz dveh delov, lečastega preseka v obliki manjšega bodala. Material je bron. Barva površine je posledica oksidacije kovine. Lisasta je in obsega odtenke temno olivne (7.5 Y 3/1) in rumenkasto olivne barve (7.5 Y 5/3). Dimenzije: ohr. d. 11,0, š. 1,3, db. 0,4 cm polkrožnega prereza.

T. 6/49

50 Odlomek ravnega dna posode z zaobljenim preoblikovanim robom na prehodu v steno. Izdelava je prostoročna. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/4), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja svetlo rdečkasta (5 YR 5/6). Dimenzije: ohr. d. 4,3, š. 3,7, db. 1,6, pr. 10,0 cm.

T. 7/50

51 Odlomek dna posode s sedlastim prehodom v steno. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja svetla rdečkasto rjava (5 YR 5/8), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja svetlo rdečkasta (5 YR 5/6). Dimenzije: ohr. d. 11,0, š. 9,3, db. 1,5, pr. 33,0 cm.

T. 7/51

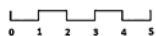
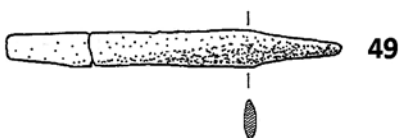
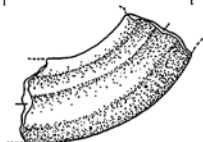
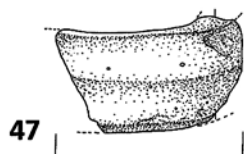
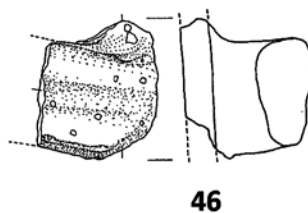
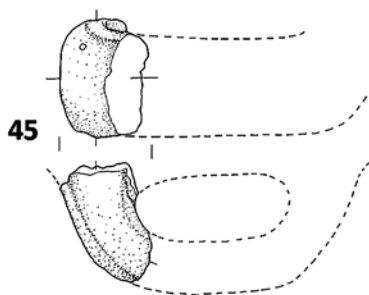
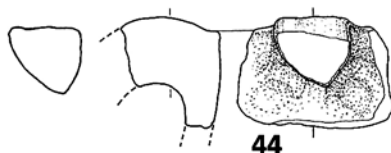
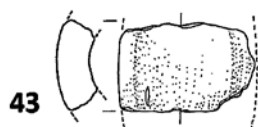
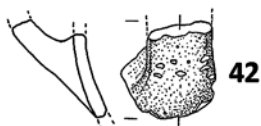
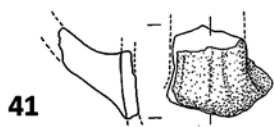

52 Odlomek ravnega dna posode z ostrim prehodom v steno. Izdelan je prostoročno. Masa zelo grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja lisasto oranžna (7.5 YR 6/4), barva preloma rjavkasto črna (10 YR 2/2), notranja rjavkasto črna (10 YR 2/2). Dimenzije: ohr. d. 6,6, š. 5,0, db. 1,3, pr. 10,0 cm.

T. 7/52

T.6 GRADINA - Pasjak

**Poz. 48 in 49: M= 1:1,
material = kovina**

53 Odlomek ravnega dna z zaobljenim preoblikovanim robom na prehodu v steno. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja lisasto oranžna (5 YR 6/4), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja oranžna (5 YR 6/6). Dimenzije: ohr. d. 5,1, š. 4,6, db. 1,1, pr. 18,0 cm.

T. 7/53

54 Odlomek ravnega dna s sedlastim prehodom v steno. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja temnorjava (10 YR 3/4), barva preloma rjavkasto črna (10 YR 3/2), notranja rjavkasto siva (10 YR 4/1). Dimenzije: ohr. d. 5,6, š. 5,2, db. 1,6, pr. 20,0 cm.

T. 7/54

55 Odlomek ravnega dna posode z zaobljenim preoblikovanim robom na prehodu v steno. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temna rdečkasto rjava (5 YR 3/2), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja lisasto oranžna (5 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 4,5, š. 3,1, db. 1,3, pr. 22,0 cm.

T. 7/55

56 Odlomek ravnega dna z zaobljenim preoblikovanim robom na prehodu v steno. Izdelan je prostoročno. Material je homogen. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temna rdečkasto siva (7.5 R 3/1), barva preloma rdečkasto črna (7.5 R 2/1), notranja zelo temno rdečkasto rjava (7.5 R 2/2). Dimenzije: ohr. d. 10,6, š. 5,5, db. 1,0, pr. 11,0 cm.

T. 7/56

57 Odlomek ravnega dna posode z rahlo preoblikovanim robom na prehodu v steno. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rumenkasto oranžna (10 YR 6/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja lisasto oranžna (5 YR 6/6). Dimenzije: ohr. d. 5,0, š. 4,5, db. 1,4, pr. 14,0 cm.

T. 7/57

58 Odlomek ravnega dna posode z zaobljenim preoblikovanim robom na prehodu v steno. Izdelano je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja temnorjava (10 YR 3/3) in rjavkasto črna (10 YR 3/1), barva preloma črna (10 YR 2/1), notranja lisasto rumenkasto rjava (10 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 7,2, š. 3,7, db. 1,4, pr. 19,0 cm.

T. 7/58

59 Odlomek ravnega dna z rahlo preoblikovanim robom na prehodu v steno posode. Izdelava je prostoročna. Masa drobnazrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja lisasto rdečkasto rjava (5 YR 4/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja oranžna (5 YR 6/6). Dimenzije: ohr. d. 5,5, š. 3,8, db. 1,4, pr. 27,0 cm.

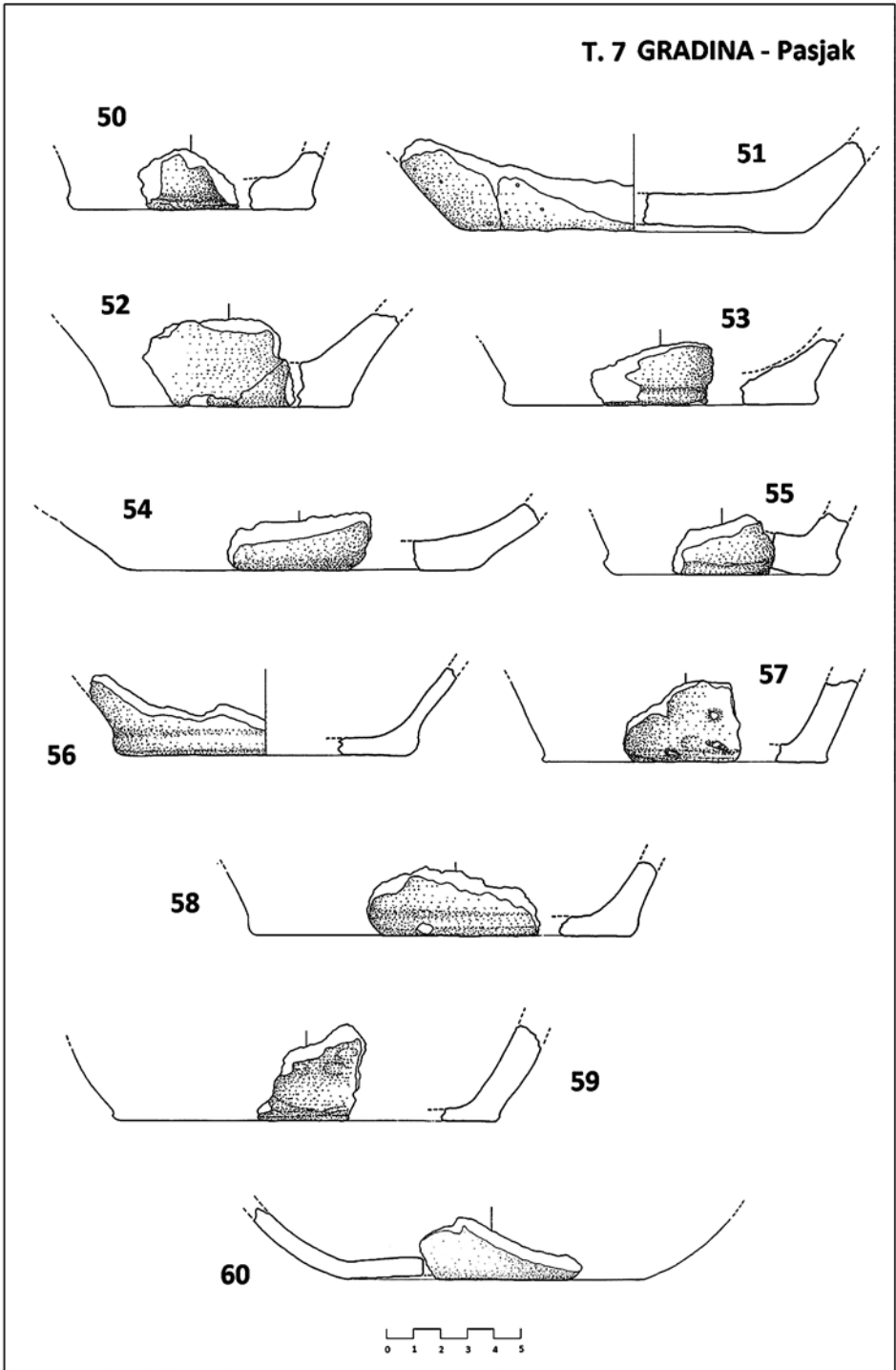
T. 7/59

60 Odlomek ravnega dna posode z zaobljenim prehodom v steno. Izdelava je prostoročna. Masa zelo groba, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin so enotne, in sicer: zunanja temna zelenkasto siva (7.5 GY 3/1), barva preloma temna zelenkasto siva (7.5 GY 3/1) notranja temna zelenkasto siva (7.5 GY 3/1). Dimenzije: ohr. d. 7,8, š. 6,5, db. 0,8 ÷ 0,9, pr. 16,0 cm.

T. 7/60

GRADINA Šapjane

61 Odlomek sklede preprostega obrisa in polkroglaste oblike z zaokroženim robom ustja. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, atmosfera redukcijska. Barve površin so enotne, in sicer zunanja, barva preloma in notranja površina sivkasto olivna (7.5 Y 4/2). Dimenzije: ohr. d. 4,8, š. 4,5, db. 1,1, pr. 38,5 cm.

T. 8/61

62 Keramični odlomek srpasto oblikovanega in ozko zaokroženega roba plitve sklede. Na notranjem delu roba je upogib. Izdelava je prostoročna. Masa je drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, atmosfera redukcijska. Barve površin so enotne, in sicer zunanja, barva preloma in notranja olivno črna (5 Y 3/1). Dimenzije: ohr. d. 7,0, š. 5,6, db. 1,3, pr. 23,0 cm.

T. 8/62

63 Odlomek navzven upognjenega ostenja posode s preprosto zaobljenim robom ustja ter notranje posnete površino ustja. Izdelano je prostoročno, masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/4), barva preloma rjavkasto črna (2.5 YR 3/2), notranja temno rjavkasta (2.5 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 5,0, š. 3,9, db. 0,8, pr. 15,0 cm.

T. 8/63

64 Odlomek ustja posode z notranje fasetiranim robom, zavitim navzven, in delom ostenja. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip gladka, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, atmosfera redukcijska. Barve površin: vse so enotne, in sicer: zunanja, barva preloma in notranje površine črna (7.5 YR 2/1). Dimenzije: ohr. d. 3,7, š. 2,0, db. 1,0, pr. 22,0 cm.

T. 8/64

65 Odlomek navzven izvihanega ustja z dvema notranje fasetiranimi robovoma ter preprosto zaobljenim vrhnjim robom. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja rumenkasto oranžna (10 YR 7/3), barva preloma sivo-rumenkasto oranžna (10 YR 5/2), notranja sivo-rumenkasto rjava (10 YR6/2). Dimenzije: ohr. d. 6,2, š. 4,8, db. 1,5, pr. 12,0 cm.

T. 8/65

66 Odlomek sklede polkroglaste oblike in z znotraj zaobljenim robom ustja. Izdelava je prostoročna. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, nekontrolirana atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/1), barva preloma siva (7.5 YR 5/1), notranja svetlosiva (7.5 YR 7/1). Dimenzije: ohr. d. 4,3, š. 4,0, db. 1,1, pr. 15,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 8/66

67 Odlomek dela ostenja pitosa z navzven upognjenim ustjem srpaste oblike in zaokroženim robom. Izdelan je prostoročno, masa zelo drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rumenkasto oranžna (10 YR 6/4), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rumenkasto oranžna (10 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 11,0, š. 7,8, db. 2,3, pr. 46,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 8/67

68 Sestavljeni odlomek dela vertikalnega ustja posode z zaobljenim robom, obrnjenim navzven. Izdelan je prostoročno, masa zelo fina, površina na otip gladka, obdelava površine gladka. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rumenkasto oranžna (10 YR 6/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rumenkasto oranžna (10 YR 6/2). Dimenzije: ohr. d. 8,7, š. 7,8, db. 1,3, pr. 29,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 8/68

69 Odlomek dela ostenja posode. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, površina delno glajena. Žganje oksidacijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja siva (7.5 Y 6/1), barva preloma siva (7.5 Y 5/1), notranja svetlosiva (7.5 Y 7/1). Dimenzije: ohr. d. 6,6, š. 4,5, db. 0,9, pr. 32,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/69

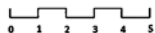
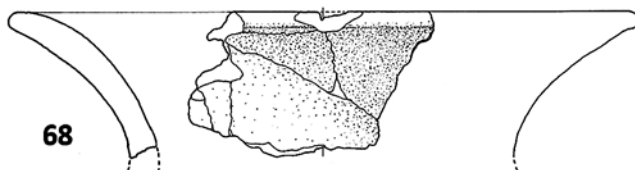
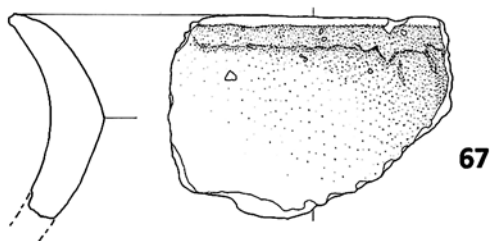
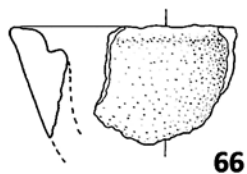
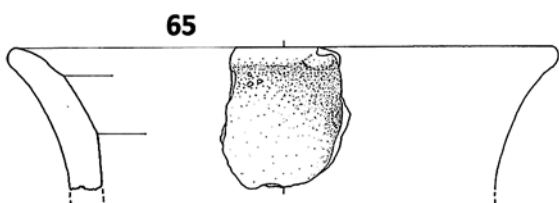
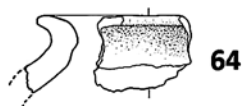
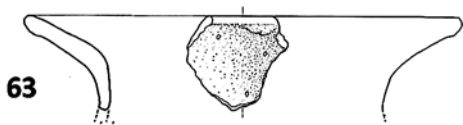
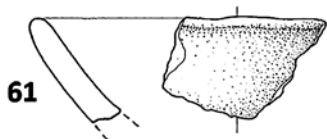

70 Sestavljeni ostanek dela ostenja posode. Izdelava je prostoročna, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/4), barva preloma rjavkasto črna (25 YR 3/2), notranja rjavkasto črna (25 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 7,0, š. 5,2, db. 0,8 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/70

T. 8 GRADINA - Šapjane

71 Sestavljen ostanek ostenja posode. Izdelava je prostoročna. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (2.5 YR 4/3), barva preloma rjavkasto črna (25 YR 3/2), notranja rjavkasto črna (25 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 7,2, š. 6,9, db. 0,8, pr. 30,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/71

72 Sestavljen ostanek ostenja spodnjega dela posode, ki po strukturi materiala domnevno spada v sestav skupaj s kataloško enoto št. 71. Izdelan je prostoročno, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja svetlo rdečkasto rjava (2.5 YR 5/6), barva preloma rjavkasto črna (25 YR 3/2), notranja rjavkasto črna (25 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 8,4, š. 8,0, db. 0,9, pr. 26,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/72

73 Ostanek dela ostenja posode z apliciranim plastičnim trakom. Motiv: vodoravno razčlenjeno rebro. Izdelan je prostoročno, masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje stihijsko, atmosfera nekontrolirana. Barve površin: zunanja svetlo rdečkasto rjava (2.5 YR 5/6), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjavkasto črna (10 YR 3/2). Dimenzije: ohr. d. 5,4, š. 3,3, db. 0,9 ÷ 1,4, pr. 30,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/73

74 Sestavljen odlomek ozkega trakastega ročaja kratke izvedbe z zaokroženim delom v stranskem pogledu. Izdelava je prostoročna, masa zelo gladka, površina na otip gladka, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 4/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rdečkasto rjava (5 YR 4/3). Dimenzije: ohr. d. 3,3, š. 2,2, db. 1,0, pr. 6,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/74

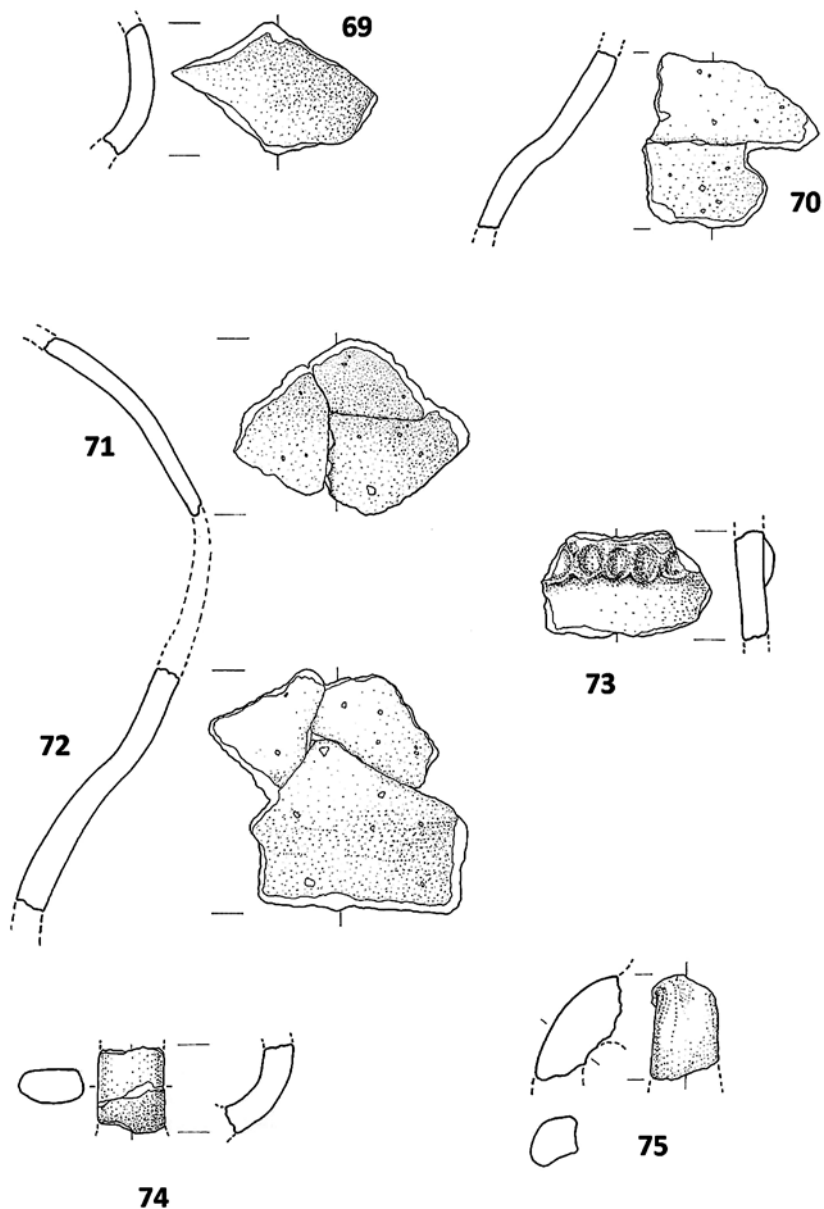

75 Odlomek dela ročaja manjše posode. Izdelava je prostoročna. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasto rjava (5 YR 3/4), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja oranžna (2.5 YR 6/4). Dimenzije: ohr. d. 4,1, š. 2,2, db. 1,6, pr. 7,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 9/75

T. 9 GRADINA - Šapjane

76 Odlomek ročaja manjše posode. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje nepopolno oksidacijsko, pri ohlajanju proces dimljenja. Barve površin: zunanja temno olivna (5 Y 3/2), barva preloma siva (5 Y 5/1), notranja temno olivna (5 Y 3/2). Dimenzije: ohr. d. 5,2, š. 2,4, db. 1,5, pr. 7,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/76

77 Ostanek dela ozkega trakastega ročaja kratke izvedbe, zaobljene v stranskem pogledu. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip raskava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, atmosfera redukcijska. Barva vseh površin je enotna, in sicer za: zunanjo površino, površino preloma in notranjo temno olivna (5 Y 3/1). Dimenzije: ohr. d. 4,6, š. 3,6, db. 1,2, pr. 11,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/77

78 Ostanek širšega trakastega ročaja nepravilnega prereza. Izdelan je prostoročno. Masa zelo grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine delno glajena. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rdečkasta (5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rdečkasta (2.5 YR 4/6). Dimenzije: ohr. d. 6,3, š. 4,9, db. 1,7 ÷ 2,3, pr. ročaja 7,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/78

79 Ostanek ročaja okroglega preseka. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja rjava (7.5 YR 6/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rjava (7.5 YR 6/3). Dimenzije: ohr. d. 7,8, š. 5,5, db. 1,3, pr. ročaja 3,1 ÷ 3,5 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/79

80 Ostanek ročaja ovalnega preseka z delom ostenja posode. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temno rdečkasta (5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rdečkasta (5 YR 3/3). Dimenzije: ohr. d. 8,2, š. 5,2, db. 1,4, pr. 28,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/80

81 Ostanek dela ročaja ovalnega preseka z ostentjem posode. Izdelan je prostoročno. Masa drobnozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja temno rdečkasta (5 YR 3/3), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja rdečkasta (5 YR 3/3). Dimenzije: ohr. d. 8,2, š. 5,2, db. 1,4, pr. ročaja 3,0. pr. 28,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/81

82 Masiven svitkasti ročaj večkotnega preseka. Izdelan je prostoročno. Masa grobozrnata, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Žganje redukcijsko, oksidacijska atmosfera. Barve površin: zunanja sivkasto rjava (7.5 YR 4/2), barva preloma črna (7.5 YR 2/1), notranja sivkasto rjava (7.5 YR 4/2). Dimenzije: ohr. d. 13,6, š. 6,3, db. 2,6, pr. 13,0 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/82

83 Odlomek hišnega lepa. Masa grobozrnata, homogena ilovica, površina na otip hrapava, obdelava površine groba. Barva: enotna rjava (7.5 YR 5/4) Dimenzije: ohr. d. 6,0, š. 4,5, db. 2,8 cm. Hrani: PPMHP Reka.

T. 10/83

